TUNTU...U

LAPINKÄVIJÄN LEHTI ● JU... ...NO 1/1978

Suomen Latu ry. on sivuuttanut kunniakkaan 40-vuotismerkkipaalunsa. Sen kunniaksi on myös hiihdetty Suomen latu ensimmäisen kerran. Tunturilatu osallistui juhlallisuuksiin kahdella tavalla. Merkkipäivän onnittelukäynnillä Tunturilatu lupasi omalta osaltaan tuke päätjärjestönsä toimintaa ja juhlavuoden konkreettisena lahjana suunnitella ja rakentaa Kiilopäälle tarvittavan erämaahan lähtijän ohjetaulun. Tehdäänpä lahjasta merkkipäivän arvoinen.

*

Toisaalta Tunturilatu lupasi huolehtia Suomen ladun pohjoisimman osuuden hiihtämisestä. Ennakkoon ajatellen osuutemme Nuorgam-Ivalo ei kairan poikki suuntautuvana ollut niitä helpoimpia muistaen aikaisen ajankohdan. Onneksemme vain viikkoa aikaisemmin vallinneet huippupakkaset olivat hieman hellittäneet ja keli osoittautui kohtalaisen kantavaksi, joten Väiski Martikaisen, Jussi Saarisen ja Yki Suuniitun johtamat porukat saattoivat suorittaa osuutemme ohjelman mukaisesti. Kiitokset porukoiden vetäjille ja osanottajille, toivon eräretkien jääneen sykähdyttävinä mieliinne. Henkilökohtaisesti seurasin viikon säätiloja tavallista tarkemmin ja niin myötäeläen, että olin oikeastaan tyytyväinen, kun Tahkon hiihtoon itse startatessani mittari näytti −19° C ja tuuli oli purevaa. Ja kiitokset myös porukoiden postikortti- ja puhelintervehdyksistä.

*

Saamme tässä lehdessä onnitella *myös uutta Tunturikerhoa.* Turkulaiset ovat olleet asialla ja niin "Loge" -kerho kymmensarjamme viimeisenä on nähnyt päivänvalon. Perustajajoukko oli niin vankka, että uskon kerhotoiminnan lähtevän käyntiin Hemmo Kivilaakson vetämänä sekä innostuneesti että harkiten. Toivotan kerholle menestystä sen hakiessa omia toimintamuotojaan yhteisen tunturiharrastuksemme ja kuntomme vaalimisen jalolla saralla.

*

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nimitoimistosta on löytynyt asiantuntevaa ja innostunutta apua nimipulmiimme. Olemme saaneet professori Mikko Korhosen laatimat saamenkieliset sanaluettelot tulevien tunturikerhojen nimiehdotuksiksi. Samalla hän on ottanut kantaa nykyisten kerhojemme nimien oikeinkirjoitukseen, joka johtanee eräiden nimien tarkistukseen. Nimitoimiston tutkija Saara Welin on paneutunut Lapin nimistön ongelmiin ja kirjoittanut asiasta lehteemme. Oli todella ilo tavata nimitoimistossa tunturihenkisiä ja eräretkitaitoisia ihmisiä. Kiitokset toimistopäällikkö Närhille, joka pani toimistonsa paneutumaan Lapin nimistöongelmiin. Meillä tunturilatulaisilla on nyt entistä paremmat mahdollisuudet vaalia Lapin nimistöä, säilyttää ja vakiinnuttaa käyttöön sitä oikeamuotoisena.

*

Ruotsin tuntureilla sattunut suuri hiihtäjiä kohdannut paleltumisonnettomuus oli järkyttävää kuultavaa ja antaa aiheen jälleen kerran paneutua eräretkeilyn turvallisuusongelmiin ja eräretken vetäjän vastuuseen. Olen ajatellut toisaalla vähän laajemminkin pohtia tätä käsittämättömältä tuntuvaa tapahtumaa ja sen syitä. Tunturi ja kaira ovat pahimmillaan äärimmäisen vaarallisia. Tunturisuuden käskyt ovat vastuullisen kokemuksen sanelemia ja antavat edelleenkin oikean lähtökohdan eräretkeen valmistautumiseen.

*

Aika kiitää, läheskään kaikki tunturilatulaisten merkkipykälien ohitukset eivät tietooni yllä. Aktiiveistamme Häjäsen Eikalle ja Keräsen Kallelle huikattakoon näin julkiset onnentoivotukset ja sutjakkaa jatkoa sekä sankareille että kaikille muillekin tunturilatulaisille.

Antero Tarvainen

Lapin paikannimistö aidoksi

Lappi on omaleimainen ja ainutlaatuinen paikka, jonka alkuperäistä luontoa haluamme suojella. Samoin tulisi yrittää turvata saamelaisten kielen ja kulttuurin säilyminen. Lapin retkeilijä saa ensi kosketuksen saamen kieleen paikannimissä, joihin meitä perehdyttää SAARA WELIN kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta.

Lapin maisemaan ja kulttuuriin kuuluu ja niitä yhdistää paikannimistö. Sekin on Pohjois-Suomessa erilaista kuin muualla maassa, maisemasta ja kielestä värinsä saanutta, paikallisten tarpeiden ja olojen kehittämää. Nimet ovat kielellisen viestinnän väline, siis myös Lapin väestön ja muualta tulleiden yhdysside. Nekin jotka eivät eräretkillään tapaa paljon muita ihmisiä kuin toisia retkeilijöitä ja turisteja, joutuvat tienviittojen, kilpien ja karttojen nimissä näkemään ja itsekin käyttämään paikallisten asukkaiden kielen perinnettä.

Lapin kipeät, laajalti tunnetut ongelmat tiedostanut retkeilijä suhtautuu vastuuntuntoisesti omaan osuuteensa niistä ja tekee voitavansa, ettei luonto roskaantuisi eivätkä vedet likaantuisi ja ettei maisema kaupallisen turismin tähden muuttuisi. Jokainen tietää poronhoidon menestymisen edellyttävän, ettei jäkälämaita tallata eikä laiduntavia tokkia häiritä. Lapin kulttuurin suojelua yksittäisen retkeilijän on vaikeampi tuntea omaksi velvollisuudekseen, koska siihen näyttää olevan kovin vähän käytännön mahdollisuuksia. Tosin voimme ilmeisesti kaikki jonkun verran vaikuttaa pohjoissuomalaisen esineellisen kulttuurin kehityksen suuntaan turistiväylien kaupoissa ja kojuissa omilla ostosvalinnoillamme, mutta väestön henkisen kulttuurin ja kielen säilyttäminen tuntuu olevan mahdollisuuksiemme ulottumattomissa.

Paikannimistö, joka toisaalta liittyy kiinteästi itse luontoon ja toisaalta kieleen ja kulttuuriin, on Lapissa samanlaisessa vaarassa kuin koko omaperäinen kulttuuri ja luonto. Myös aidot nimet ovat joutumassa laajenevan vieraan vaikutuksen alaisiksi, tallatuiksi, hävitetyiksi ja muualta tuotettujen tai kokonaan keksittyjen syrjäyttämiksi. Nimistökulttuuri ei kuitenkaan ole samalla tavoin yksityisen retkeilijän ja turistin saavuttamattomissa kuin useat muut Lapin saamelaisen ja suomalaisen kulttuurin ilmiöt. Nimien kanssa joudumme aina tekemisiin ja näemme, kuinka erilaisissa muodoissa ne voivat esiintyä sen mukaan, kuka tai ketkä ovat vaikuttaneet nimien kirjoitusasuun tai ketkä niitä puheessaan käyttävät.

Kartat ovat runsain ja monipuolisin apuneuvo sille, joka haluaa nimiä tarkastella. Ne sisältävät runsaasti paikannimiä, sekä luonnonpaikkojen että tilojen, kylien ja kylänosien nimiä. Uusimmissa topografisissa ja ulkoilukartoissa näkyvät Lapin nimistön leimallisimmat piirteet. Tärkein niistä on kaksikielisyys: osa nimistä on saamenkielisiä, osa suomenkielisiä, useilla paikoilla on kummankinkielinen nimi ja monissa suomalaisiksi käsitettävissä on taustalla saamelaista sana-ainesta. Pohjoisimmilla seuduilla, Utsjoella ja Enontekiöllä nimistö on laajoilla alueilla saamenkielistä, vain kaikkein tunnetuimmilla kohteilla on joko saamenkielisen nimen rinnalla tai yksinomaisena suomalainen nimi. Mitä etelämmäs kohti Sodankylää ja Kittilää katsotaan, sitä suomenvoittoisemmaksi nimistö käy. Sielläkin

Jatkuu 6. sivulla

Loge

on nimeltään Tunturiladun nuorin ja yhdeksäs tunturikerho, joka perustettiin Turkuun. Viereisessä kuvassa tunturikerhon perustajat yhteiskuvassa. Monia tuttuja kasvoja näkyy joukossa.

Kerhon puheenjohtajana toimii Hemmo Kivilaakso ja sihteerinä Pirkko Nylund. Jos on menossa postia, pankaa osoitteeksi Käsityöläiskatu 1 D 97, 20100 Turku 10.

Sudet 1978

Kaksi uutta ikäsutta, numerot 43 ja 44, neljä uutta johtajasutta, numerot 125−128, ja kahdeksan tunturisutta. Siinä tämänvuotiset vihittävät. On totuttu siihen, että vihittäviä on vuosittain enemmän. Kiristetyt vaatimukset ovat tällä kertaa vähentäneet vihittäivien määrää ja lisänneet varmaan tasoa. Tunturisusista lisää sivulla 3.

Sarjassa "Historiallisia kuvia" esitämme tässä Yrjö Metsälän antaman kuvan Haltin norjanpuoleiselta huipulta. Kuva on otettu vuonna 1946 kesällä jolloin ihminen siellä oli vielä harvinaisuus. Kuvassa poseeraa Yrjö Metsälä, jo ikäsusi vuodelta 1952 numerolla 5, seurassaan silloinen rajajääkäri Hermanni Ukkonen. Ei ollut pojilla tuolloin mukana reppuakaan vain makuupussia kainalossaan kiikuttivat. EJT.

SIIVOAAKO TUNTURILATU TAAS LAPPIA?

Tunturiladun johtokunta on neuvottelut Maailman Luonnonsäätiön Suomen Rahaston edustajien kanssa uudesta "Tunturiluutaoperaatiosta". Tarkoituksena olisi, että Luonnonsäätiö rahoittaisi operaation ja Tunturilatu hoitaisi käytännön tempauksen. Asia yksityiskohtineen, aikatauluineen ja alueineen on vielä kesken. Toteutuminenkaan ei ole vielä sataprosenttisen varmaa. Asiassa pyritään kuitenkin etenemään nopeasti ja johtokunta tiedoittaa jäsenkunnalle suunnitelmista heti, kun jotain konkreettista on kerrottavissa.

TUNTURI-LATU r.y.

● JOHTOKUNTA

puheenjohtaja
Antero Tarvainen

varapuheenjohtaja
Yrjö Suoniittu

jäsenet: Toivo Harjanne, Hannu Hiltunen, Anja Huhtala, Pekka Huttunen, Raimo Niklander, Jussi Saarinen, Anja Pere-Kinnunen.
Sihteeri: Vappu Hietala, Steniuksentie 37 B 9 00320 Helsinki 32 puh 90-573745

jäsenkortistonhoitaja: Eila Lehtonen, Poutamäentie 4 B 18 00360 Helsinki 36 puh 558399

rahastonhoitaja: Anneli Peltonen Alkutie 27 00660 Helsinki 66 puh. 749263

postilähetykset ja juoksevat raha-asiat hoitaa: Elvi Zweygberg, Suomen Ladun toimisto Korkeavuorenkatu 25 A 00130 Helsinki 13 puh. 90-170101

● JÄSENLEHTI

Tunturilatu, vastaava toimittaja Antero Tarvainen

● TUNTURIMAJAT

Susikyrö – Enontekiö
Susipesä – Inari
Rakennuspäällikkö Pekka Huttunen Joukontie 27 76100 Pieksämäki

● SUSI-VALIOKUNTA

puheenjohtaja Raimo Niklander

jäsenet: Reino Kärkkäinen, Kauno Laine, Väinö Martikainen, Ulla Saarinen, Sirkka Laakso

● TUNTURI-KERHOT

KUOKTE (2) Hyvinkää.
puheenjohtaja Uolevi Mättö sihteeri Anja Pajunen Erkylänkatu 21 05820 Hyvinkää 2 puh. 914-28901

KOLBMA (3) Tampere
puheenjohtaja Väinö Martikainen sihteeri Matti Rekola

NJELLÄ (4) Pieksämäki – Mikkeli
puheenjohtaja Pekka Huttunen sihteeri Eila Hämäläinen Nuijamiestenkatu 22 B 12 50100 Mikkeli 10 puh. 955-12843

VIHTTA (5) Vaasa
puheenjohtaja Jussi Sillander sihteeri Oiva Lehtonen Kirkkopuisto 3 C 65100 Vaasa 10

KUHTTA (6) Helsinki – Vartiokylä
puheenjohtaja Alpo Mäntynen sihteeri Jonna Sirén Puotilantie 1 E 27 00910 Helsinki 91

SIETSA (7) Iisalmi
puheenjohtaja Kauko Härkönen Asevelikatu 10 74100 Iisalmi

KAVTSI (8) Helsinki
puheenjohtaja Jussi Saarinen sihteeri Sirkka Seliste Linnakoskenkatu 18 A 1 00250 Helsinki 25 puh. 90-499096

OUTSI (9) Jyväskylä
puheenjohtaja Jouko K. Järviö Kiveläntie 4 42700 Keuruu puh. 943-10501 sihteeri Kaija Koskela

LOGE (10) Turku
puheenjohtaja Hemmo Kivilaakso sihteeri Pirkko Nylund. Käsityöläiskatu 1 D 97 20100 Turku 10

Keski-Uusimaa Oy, Kerava 1978
offsetrotaatio

Kolbman kuulumisia

Kerhomme talven toiminnassa on useitakin kohokohtia, joista muistorikkain varmaankin Tunturiladun talvipäivät Kintulammella. Sinne kokoontuikin yhteensattumista huolimatta (Suomen Latu 40 v.) seitsemisenkymmentä tunturilatulaista, kolbmalaiset mukaanlukien. Näin jälkeenpäin muistelemme mielihyvää tuntien vierailuanne ja naureskelemme pienille kommelluksille, joita sattui itsekullekkin – ratamestaria unohtamatta. Kiitos käynnistänne, kiva oli tavata.

Toinen kohokohta oli Suomen latu-hiihto Orivedeltä Latosaaren kautta Tampereelle. Latu teetti jälleen työtä, mutta se oli antoisaa. Ja mukava oli seurata tyytyväisten keskisuomalaisten hiihtoa heidän nauttiessaan huollostamme Kolbman osuudella Suomen ladusta. Heidän "hupimestarinaan" ollut Tarva ei Latosaaren kahvituokiolle ehtinyt, vaikka hiihtelikin kuvauksen aikana Pukalan jäällä. Oli kai kiire suunnittelemaan tästä juhlahiihdosta tehtävää radiolähetystä.

Mutta Suomen latua hiihdettiin muuallakin. Yhdeksän – uskallan sanoa tyytyväistä – kolbmalaista sauvoi Tunturiladun osuutta Sevettijärveltä Nuorgamiin kuuden muun tunturilatulaisen kanssa nauttien lumisesta luonnosta. Pakkanen oli varsin kohtuullinen laskien ainoastaan yhtenä päivänä alle 30°C. Lunta satoi pari kertaa, mutta aurinko näkyi joka päivä, tosin aika matalalta paistaen. Se loi pitkät varjot hangelle värjäten vaarojen ja tunturien rinteet sadunhohtoisiksi. Tyynen sään ansiosta kimmelsi harvalseltaan kasvavien omenapuukoivujen oksille kiteytynyt pakkashuuru suurina jääkukkina, joita kilvan yritimme ikuistaa filmille. Retki onnistui "nuottien mukaan" – kiitokset vain näin organisoijan vinkkelistä retkisiskoille ja -veikoille.

Mukava oli hiihtää latu auki Nuorgamiin, mutta kiva oli tulla jälleen Kiilopäälle ja kuulla tuoreimmat kuulumiset toiselta TL:n hiihtojoukolta – kavtsilaiset nim. hiihtelivät Sevetistä Ivaloon Jussi Saarisen johdolla.

Hiihtoretkiä on toki tehty muitakin. Talven laturetket, Pirkan Hiihtoa unohtamatta ovat houkutelleet meitä reiteilleen. Pirkan Hiihdossa oli lisähoukuttimena Rekolan Matin kakkukahvit Sasin huoltoasemallamme. Myös Sata-Hämeen hiihtovaellukselle ehti joku meistä, Vänni jopa ko retken toisena vetäjänä.

Monelaista muutakin toimintaa on ollut: kerhoillat erilaisine teemoineen, kuvailta sekä hauska ja tunnelmallinen pikkujoulu Latosaaren viikonlopuista puhumattakaan.

Mukava on toimia tunturilatulaisessa hengessä, mutta sydäntä hykerryttävää on odotella edessä olevaa eräretkeä tunturien turuille. Näissä miellyttävissä aatoksissa toivottelen kaikille antoisia retkilatuja – tunturissa tavataan.

YKÄ

MAANKUULUT

SELKOS

ANORAKIT

valmistaa ja myy:

LK-tuote Oy, Tampere

Ilmarinkatu 34, puh. 56121

Myymälä Helsingissä:
Korkeavuorenkatu 25, puh. 611354

Njellän kuulumisia

Terveiset kaikille oikeitten immeisten olopaikoilta, Savosta. On kuulunut vihjailuja Njellän "ruususen unesta". Lienen syyllinen tuohon uneliaisuuteen, mutta olkoon tämä kirje todistuksena, että uni on päättynyt ja toiminta jatkuu. Tosiasiassa se on jatkunut koko ajan, sihteeri vain nukahteli.

Vuosikokous valitsi kerhon puheenjohtajaksi yksimielisesti Pekka Huttusen. Toimintasuunnitelma sisälsi ns. "pakolliset kuviot" Tunturiladun ja Suomen Ladun piirissä, sekä tietysti omat kerho- ja saunailtamme täällä. Pienenä hupijuttuna taas kernansaaren retki Haukivedelle. Kiinansaren retki Haukivedelle. Kiireitten takia em. retki on jäänyt tekemättä ainakin viisi kertaa. Siksi päätimme, että tänä kesänä sen teemme. Ajankohta on elokuussa 19–20 päivinä täyden kuun aikaan. Jotta saisimme taustatukea, kutsumme kaikki asiasta kiinnostuneet mukaan. Pekalta saa lähempiä tietoja.

Edelleen, kotiseuturakkautta osoittaa se, että Varkauden tunturilatulaiset, sudet ensimmäisinä ovat liittyneet Njellän jäseniksi. Vietimme yhteistä pikkujoulua Pieksämäellä. Näin toteutuu vähitellen kerhon perustamiskokouksessa lausuttu ajatus, kerhon toiminta-alueen laajuudesta, joka käsittäisi koko Suur-Savon.

Pekka on ollut kiinnostunut tunturilatulaisten olopaikoista Etelä Savossa ja saanut n. 150 tunturilatulaista. Eniten meitä on Pieksämäellä 73, Varkaudessa 13, Mikkelissä 34, Savonlinnassa 9 ja loput jakautuvat pienempien maaseutupaikkakuntien kesken. Olettaisin Varkauden ja Mikkelin lukujen vaihtaneen paikkaansa. Varkautelaisia on varmasti enemmän kuin 13 ja taas toisaalta, Mikkelistä ei hakemallakaan löydy 34 tunturilatulaista. Mene ja tiedä, nuo tilastot ovat joskus ihmeellisiä.

Kuten tilastot osoittavat, meitä on, MUTTA missä me olemme. Kerhon tilaisuuksissa on runsaasti istumatilaa, joten tulkaa mukaan rohkeesti vaan.

Tammikuussa kerhossamme vieraili lääninhallituksen ymp.suojelutarkastaja Ilkka Sten. Hän lienee tuttu useimmille radion lintu- ja luonnonsuojelu ohjelmistaan. Taisipa tulla yksi lapinhullu lisää.

Illan aiheen, luonnonsuojelun innoittamana lähetimme Yleisradion liikenneohjelmaan Esko Riihelälle vetoomuksen, jossa pyysimme häntä kiinnittämään huomiota autojen ikkunoista ulos luontoon heitettäviin roskiin. Erittäin vaarallisia ovat pullot ja muut kovat esineet jotka saattavat aiheuttaa ikäviä seurauksia.

Pieksämäen pojat ahkeroivat viime talvena Susipesän veneen rakentamisessa. Nyt on tulossa jolla, helpoittamaan vesiliikennettä Talaslompolossa.

Usean kerran olemme todenneet, miten hyvä asia on, kun jäsenistöllämme on käytössä kaksi hienoa kämppää. Virkistyksen ja levon lisäksi ne antavat sopivaa puuhaa ja toimintaa sitä osaaville ja taitaville. Jokaisen kämpän käyttäjän pitäisi tarkistaa oma käyttäytymisensä, jotta kämppien väärinkäyttö vihdoinkin saataisiin loppumaan. Kämppien luontaisedut oikein käytettynä antavat onnistuneen olon ja loman kaikille.

Pikkuhiljaa alamme täällä suunnitella 10 v. synttäreitä. Tosin ne ovat vasta kahden vuoden päästä, mutta jo nyt malttamattomina sitä odotamme. silloin toivomme näkevämme Teidät Kaikki vierainamme.

Eila

Vihttan kuulumisia

Jälleen on vuosi vaihtunut ja kerhomme 9:s toimintavuosi alkanut. Vuosikokous pidettiin tammikuun lopussa, jolloin olivat esillä mm. vaaliasiat. Tähänastinen puheenjohtajamme, kerhomme syntysanojen lausuja, "fallesmanni" Aare Orhanen oli jo aiemmin ilmoittanut vetäytyvänsä reserviin vedoten kertyneisiin ikävuosiinsa. Keskustelun jälkeen täytyi kokouksen suostua pyyntöön, ja uudeksi puheenjohtajaksi valittiin toinen kovettu Lapin-kävijä, johtajasusi Jussi Sillander. Saman tien vaihtui myös varapuheenjohtaja tullen sille paikalle nyt tunturisusi Eila Kattelus. Muiden virkailijain kohdalla ei tapahtunut muutoksia. Aivan kokonaan syrjään ei ikäsusi Orhanen sentään päässyt, sillä hänet kukittamisen ohella kutsuttiin kerhon kunniapuheenjohtajaksi, jonka huomionosoituksen "Fallesmanni" suostui ottamaan vastaan todettuaan sen vapauttavan jäsenmaksujen suorituksesta. Mainittakoon tässä yhteydessä, että uusi puheenjohtajamme joutui läpikäymään vaikean sairauden, mutta on hän jo hyvää vauhtia toipumassa.

Kerhon toiminta jatkuu entiseen tapaan melko vilkkaana. Jokaviikkoisia hiihtoretkiä ovat vetäneet Kalervo Kankainen ja Erik Borgar, jotka Vallin Martin kanssa huolehtivat myös kevään ja syksyn patikkaretkistä. Pyörämatkoja järjestävät Lasse Bäckman ja Oiva Lehtonen, kun taas suunnistuksen ohjauksesta huolehtivat Erik Borgar ja Reijo Haapanen. Keväisin ja syksyisin päätettiin pitää kerhoiltoja, joissa on aina jokin teema, esim. Lapin luonto, eläimet ja kasvit, uudet kirjat, saamen kieli jne. Syksyllä on tarkoituksenamme järjestää paikallinen ruskaretki sopulivihkiäisineen Vaasan kaupungin virkistysalueella Korsnäsissä. Lisäksi on aikomuksenamme yhdessä joukolla osallistua Botnian ja Pilvilammen polkuretkiin, jolloin vauhti ei ole pääasia, vaan tärkeintä on kerhon jäsenten mahdollisimman runsas osanotto.

Suomen Ladun uusia latupukuja tilattiin tännekin, joskin odotettua vähemmän. Syynä on olut varsinkin naisten kohdalla se, ettei ole ollut mahdollisuutta koetella puvun sopivuutta. Hintaa sensijaan ei paljoksuttu, vaan todettiin sen laatuun nähden olevan todella edullinen. Tämä antaakin aiheen uskoa, että puvun käyttö tulee yleistymään kerholaisten keskuudessa.

Helmikuun lopulla oli Vihttalla yhteinen illanvietto Tunturikerho Tammitievan kanssa Öjbergin hiihtopaviljongissa. Täällä Vaasan Matkatoimiston edustaja kertoi Romaniaan tehtävistä terveysmatkoista. Hän näytti esityksensä yhteydessä kaksi diakuvasarjaa, toisen Tusnadista ja toisen Sovatasta, jotka molemmat ovat vuoristopaikkakuntia. Kahvinjuonnin jälkeen ikäsusi Kalervo Kankainen esitti kaksi Lapista ottamaansa diakuvasarjaa, toisen talvisesta Äkäslompolosta ja toisen syksyiseltä Saariselältä. Kuvat Ylläksen huipulta osoittivat, miten uskomattoman paksujen lumimassojen alle siellä rakennelmat voivat jäädä, kun taas Saariselän herkät ruskakuvat toivat esiin syksyisen luonnon väriloiston, jolle varsinkin riekonmarjan lehtien hehkuva puna on luonteenomainen.

Maaliskuun palaverissa päätettiin, että helmikuussa Vaasan saaristoon tehtyyn 40 km:n laturetkeen osallistuneille annetaan urotyöstään kunniakirjat. Toukokuun 19–21. pnä vieraillaan Lieksassa, jossa sinne muuttanut jäsenemme Katriina Keronen toimii emäntänä. Tilaisuuden päätteeksi kuunneltiin kiinnostuneina puheenjohtajamme Jussi Silländerin laatima alustus "Kunnioita tuntureita", joka käsitteli Lappiin suuntautuvien retkien valmistelua ja suoritusta. Aiheen oli alustaja saanut siitä, että on tapahtunut huonosti suunniteltujen vaellusten aikana lukuisia eksymisiä, joista monet ovat johtaneet retkeläisten menehtymiseen. Alustaja keskittyi lähinnä kahteen tärkeimpään seikkaan, nimittäin ensiksi siihen, että retki on aina huolellisesti suunniteltava, ja toiseksi siihen, miten on meneteltävä eksymisen kuitenkin tapahduttua.

Ole

Kuokten kuulumisia

Tervehdys teille hyvät tunturilatulaiset.

Ihan aluksi tekisi mieleni sanoa se mikä eniten askarruttaa, nimittäin asia on ihan vissisti niin, että suomalainen, ainakin kuoktelainen tarvitsee jonkun teeman tai tempauksen ennenkuin se toimii "täysillä". Tuo Suomen latu-hiihto sen taas kerran osoitti niin olevan. Oli fulijaa ja tekijää joka lähtöön ja mikä hienointa, että meiltäkin oli edustaja siellä latuvalioiden joukossa, Suomiäidin hartioilla. Parikymmentä meitä puuhaili juhlahiihdon eri osatehtävissä. Helppoahan se meille oli lumiolosuhteiden ja puoliksi valmiin latu-uran huomioiden. Siksi kai hyvin usein, hyvät Siskot ja Veljet muistimme teitä siellä Utsjoen kairoilla.

Rajamäen päässä saimme käyttää Alkon Solttilan latua ja se jos mikä oli meille suuri helpotus. Rajamäen ihmiset ilmeisesti hyväksyivät meidät täysin laduilleen tekemään omia merkintöjämme, koska siellä aivan tuntematon hiihtäjä, toinen toisensa jälkeen tervehti tuttavallisesti. Kostamon Siirin saimme tavata monen vuoden jälkeen hiihtämässä kanssamme tätä latua.

Onhan toki vähän muitakin latuja hiihdelty kuin edellä mainittua. Pirkan Hiihtoa, Finlandiaa ja hännänhuippuna Oulun Tervahiihto. Tuo Kivisen Paavo näyttää Finlandiassa viihtyvän kuin kotonaan. Taitaa olla miehelle sopiva matka – vuosia saman verran kuin hiihdolla kilometrejä. Paavohan täytti hiljakkoin 75 vuotta. Onnea vaan ja paljon hyviä latuja!!

Olihan meitä valehtelijan luku Tampereella talvipäivilläkin. Vaelluskilpailuissa pärjäsimme niinkuin aina ennenkin, eli siellä loppupään sijoilla, mutta hupiviestin voiton toivat kotiin Marjatta, Matti ja Reiska. Samoin luontoladulta saimme kaksoisvoiton Väiskin ja Eikan ansiosta.

Olemme saaneet ennätysmäärän kerhoon uusia jäseniä, sellaisiakin jotka ovat vaeltamisesta erittäin kiinnostuneita, vaikka eivät ole ennen Lapissa käyneetkään. Olemme saaneet myös jäseniä joita voisi jo veteraaneiksi kutsua.

Lapin lumille on lähtijöitä, kuka mihinkin, että eiköhän mennä nyt ensin sinne ja suunnitellaan sitten kesäretkiä.

anja

Kavtsin kuulumisia

Reipas ja toiminnallinen kausi on jälleen vierähtänyt. Totuttuun tapaan on pidetty kerhoiltoja kerran kuussa, aiheina mm. linnut, retkeväät, Lapin esineistöä ja muuta

Jatkuu 7. sivulla

SUDET 1978

Tunturilatu perustettiin v. 1946, ja v. 1947 vihittiin ensimmäiset tunturisudet. Heitä oli silloin 11 henkeä. Tänä vuonna vihitään uusia tunturisusia kahdeksan. Tässä lukemassa tai alle on oltu vain kahdesti ennen, viimeksi 1951. Onko susiaate siis aikansa elänyt, romahduksen kokenut? Onko susi enää "mittää"? — Jo vain. Jo ainaski!

Kun tunturisusiaate syntyi, tahdottiin susimerkin ennenkaikkea kuvaavan tunturiharrastusta. Varsinaiset suorituksselliset vaatimukset eivät olleet suuret, ja toisaalta pelkkä tunturikäynti sinänsäkin oli jo saavutus silloisissa liikenneoloissa. Sittemmin on eräretkeily harrastuksena saavuttanut suuresti lisää suosiota. Tässä yhteydessä mainitaan usein Kemppisen "Lumikurun" ilmestyminen 1956 innoituksen sytyttäjänä ja Saariselän tavoitteeksi tuovana. Myös ovat kartat ja liikenneyhteydet olennaisesti parantuneet mahdollistaen eräretkeilyn muillekin kuin rohkeille individualisteille.

Tunturisusiaate osoittautui onnistuneeksi ja suosituksi. Susiarvoa tavoittelivat yhä useammat ja useammat, mikä oheisesta käyrästä hyvin näkyy, ja tämän oli pakko heijastua myös Tunturiladun jäsenmäärän nousuna. Korkein huippu uusien susien määrässä saavutettiin 1967: satakaksi sutta. Kysyttiin jo: olemmeko kohta kaikki susia? Vuonna 1971 oli lukema vielä 96, mutta siitä lähtien on jatkuva jyrkkä lasku vuosittain ollut tosiasia, huolimatta Susikyrön ja Kiilopään juhlasusiaisista. Miksi näin?

Kaksi vuotta sitten, 1976, korotettiin susivaatimuksia tuntuvasti sekä tunturisusien että johtajasusien osalta. Siinäkö on syy lukujen romahdukseen? Ehkä niin. Mutta asian voi nähdä toisinkin. Tunturilatu ei koskaan ole tarkoitettu kansan massaliikkeeksi, eikä periaatteena ole koskaan *ollut uusien jäsenien houkuttelu*. Yhdistyksemme luotiin pienen vannoutuneen ryhmän yhteistä harrastusta lujittamaan. Tosin jäsenmäärä ja susimäärä sittemmin valtavasti paisuivat, mutta tarkoitusperä on edelleenkin sama: olla vannoutuneiden eräretkeilijöiden joukko, missä susiarvon tulisi edustaa eräretkeilykokemusta ja aitoa tunturihenkeä.

Kuka tahansa maastoon astuva ei pääse sudeksi. Vaatimukset on asetettu eräänlaisen harrastuksen pysyvyyden takaamiseksi. Susivaatimusten korottaminen heijastuu ilman muuta paitsi selvänä tason nousuna, myös määrän laskuna. Eivät kaikki voi olla susia. Kaksivuotinen Tunturiladun jäsenyys, samoin kuin vaatimus talvieräretkestä, karsivat joukosta ne, jotka hetken mielijohteesta sudeksi nipin napin päästäkseen samalla liittyvät Tunturilatuun. Niinsanottu inflaatio on korjaantunut. Korkeampi vaatimustaso kannustakoon myös pentuja jalon harrastuksen polulla, unohtamatta kuitenkaan tervettä itseluottamusta sitten kun ansiot riittävät ja susiarvon hakemisen aika tulee.

Suurta eräretkeilykokemusta ja -taitoa edustamassa on vielä ylen korkea johtajasusien rääthy ja punaiset raamit susimerkissä. Uusien johtajasusien määrä on vuosittain pysytellyt verrattain tasaisena kymmenen kahden puolen, kokonaismäärän noustessa jo pitkälle toiselle sadalle. Tämän kovimman porukan tasaista lisääntymistä eivät mitkään suhdannevaihtelut näytä häiritsevän: ydin on vahva.

Susimerkki on myös Tunturiladun arvostettu tunnus, velvoittava mutta samalla yhteishengen merkki. Ajatelkaapa miten somaa on kairassa tavata tuntematon susisisko tai -veikko. Susimerkki anorakissa sydämen päällä ilmaisee heti ystävän, eikä tarvis kyräillä suomalaiskansalliseen tapaan.

Tunturisusien rääthy on ylen korkea. Pyrkikäämme tähän joukkoon, pyrkikäämme oikeaan tunturihenkeen ja tunturiaatteen arvostukseen. Susimerkin arvo ulkopuolisten silmissä riippuu viime kädessä siitä, minkä kuvan me sudet käytöksellämme itse annamme.

Erik Pihkala in memoriam

Ikäsusi n:o 12 on lähtenyt viimeiselle eräretkelleen 61 vuotiaana. Erik Pihkala ehti olla Suomen Ladun ja Tunturiladun toiminnoissa mukana muutaman vuosikymmenen. Hänen jättämät jälkensä ovat siksi syvät, että niitä voidaan vaeltaa jatkossakin. Hänen panoksensa olivat erikoisesti erävaelluksen, retkeilyvälineiden ja -muonan sekä varusteiden kohdalla.

Karoliinien hiihto lienee ollut se ensimmäinen pitkä retki, johon Erik Pihkala houkutteli mukaansa myös Suomen Ladun jäsenistöä. Hänen näkyvämmäksi suorituksekseen jäi 1966 suoritettu Grönlannin-retki, jonka aikana punnittiin retken osanottajien kunto, varusteet ja sopeutuvaisuus. Myös laturetkien osalta hän kirjoitti nimensä latutoiminnan historiaan. Vaikka hän olisikin hankkinut retkikokemuksiaan useilla Ruotsin tunturialueille, suuntautuneille vaelluksilla, olivat hänen mielessään myös kotimaiset laturetket. Hän oli erittäin voimakkaalla panoksella vaikuttamassa mm. Finlandiahiihdon syntyyn.

Viimeiselle eräretkelleen hän lähti yksin, ajaessaan pyörällä sateen liukastamalla tiellä ns. Siuntion ajoa. Tuli kaatuminen, isku päähän.

Eri Pihkalan siunaustilaisuuden yhteydessä järjestetyssä muistotilaisuudessa kaikui mahtavana saattovirsi n:o 600: "Oi Herra, jos mä matkamies maan lopulla matkaa nähdä sun saan..."

Minä uskon, että koko susikaarti ja tunturilatulaiset yhtyvät toivottamaan yksinäiselle, vaeltajalle hänen noustessaan viimeiselle tunturihuipulle:

"Leppoisaa latua".

JONNE SAASTAMOINEN

Ja lopuksi, kuten niin usein ennenkin: leikkiähän tämä on, mutta totta toinen puoli.

Susivaliokunta on jälleen pitänyt ankaran istuntonsa ja erotellut jyvät akanoista. Kaikinpuoliseksi suureksi tyydytykseksi ei "akanoita" tänä vuonna löytynyt lainkaan, eli yhtään anomusta ei tarvinnut hylätä. Näin onnellisesti ei olekaan käynyt vuosiin. Rima on kuitenkin korkealla, siellä minne se syksyn -76 vuosikokouksessa nostettiin. Uusista korotetuista määräyksistä ollaan selvästi hyvin perillä.

Johtajasusien ylen korkeaan rääthyyn hyväksyi Tunturiladun johtokunta susivaliokuntaa kuultuaan seuraavat sudet. (hu=huiput, er=eräretket, jo=eräretket joilla asianomainen on ollut johtajana).

Tunturisusianomuksia tuli vain kehdeksan kappaletta, mutta tasokasta porukkaa. Kyllä laatu korvaa määrän. Tunturisudet mallia 1978 ovat seuraavat:

SUSIVALIOKUNTA päätti kokouksessaan 3. 10. -78 hyväksyä seuraavat henkilöt Tunturisusien rääthyyn:

		hu	er	jo
1292	Ingalsuo Kalervo, Kangasala	10	3	3
1293	Nyholm Paula, Kirkkonummi	16	5	2
1294	Pasanen Reijo, Joensuu	32	11	7
1295	Rissanen Väinö, Kuopio	18	3	2
1296	Röyskö Kalevi, Helsinki	14	4	3
1297	Salmela Raili, Tampere	36	3	—
1298	Soini Marjatta, Karhula	10	2	1
1299	Ylönen Anna-Liisa, Lahti	19	10	1

IKÄSUSI n:o 44

Sirkka Iivanaisen Lapin harrastus alkoi jo viisikymmenluvun lopulla ja se on jatkunut kolmatta vuosikymmentä joka vuotisina vaelluksina Lapissa.

Kotkan latuun hän liittyi v. 1958 ja yhdistys sai hänestä silloin aktiivisen jäsenensä. Kotkan ladun johtokunnan jäsenenä hän oli 70-luvun alussa.

Tunturisusien rääthyyn Sirkka vihittiin v. 1964 ja hän on tunturisusi n:o 405. Kun Karhulan tunturisusi-kerhon syntysanat lausuttiin oli Sirkka mukana kerhoa perustamassa ja sittemmin sen tarmokkaana puuhaihmisenä.

Tunturiladun johtokuntaan hänet valittiin v. 1972 ja vuoteen -76 asti oli Sirkan vastuualueena talkooennätys. Talkoitahan Tunturiladussa on riittänyt ja lukemattomat ovat ne talkoomatkat joilla Sirkka on ollut milloin uutterana, osallistuvana emäntänä, milloin ahkerana ahertajana Susikyrössä, Susitalaksella, Ivalonjoella.

Suomen ladun tunturivaliokunnan jäsen hän oli vuosina 1973—74.

Suomen ladun pronssisen ansioplaketti hänelle myönnettiin v. 1976.

Sirkka on ikäsuden korkean aatelisarvon mitat täyttävä. Hänen ahertamisensa Tunturiladun toiminnassa on luonteenpiirteensä mukaisesti hiljaista, mutta tehokasta.

Onnittelumme.

IKÄSUSI n:o 43

Eino Häjänen Riihimäeltä tuli Tunturiladun aktiiviseen toimintaan mukaan kun kesällä 1968 jälleenrakennettiin Ykin-siltaa Ivalonjoen Kultalassa. Tuolloin osoittautui hän 49 talkoolaisen joukossa ainoaksi, joka pystyi kunnolla käyttämään kirvesmiehen työkaluja. Tätä Eikan kirvesmiestaitoa on Tunturiladun piirissä saatu käyttää hyväksi myöhemminkin lukuisissa talkootyötilaisuuksissa Susikyrössä ja Susipesällä. Näistä jäljet ovat näkyvissä Susikyrön kämpässä, saunassa, keittokatoksessa ja niliaitassa. Pystytettäessä Tunturiladun toista tukikohtaa, Sarmin Susipesää, oli Eikka innolla mukana kaikissa sen eri vaiheissa Päärakennuksen teossa v. 1975, saunarakennuksen salvostamistyössä v. 1976 ja lopuksi keittokatoksen pystyttämisessä v. 1977.

Pyyteettömästi on Eikka käyttänyt kaikki Lapin lomansa Tunturiladun hyväksi. Hänen auliisti antamansa ammattityöapu on ollut niin suuriarvoista, että Susipesä kaikkine sen eri rakennuksineen saatiin valmiiksi verrattain lyhyessä ajassa.

Ei rakentaminen ole ainoa Eikan kätevyyden osoitus. Hänen näppärät puiset sorvaustyönsä ovat tunnettuja tunturilatulen piirissä, joita hän on lahjoittanut arpajaisvoitoiksi kaikkiin v. 1968 jälkeisiin susiaisiin. Tunturiladun "kunniamainintana" jaettava pienoisnili on myös Eikan käsialaa.

Ei tunturiretkeilykään ole Eikalle vierasta. Lukuisat ovat patikka- ja hiihtoretket jotka hän on suorittanut Käsivarren, Pallas—Ounastunturin, Saariselän, Pais- ja Muotkatuntureiden maastoissa. Tunturisusivaellus tapahtui v. 1968 Haltille ja johtajasusivaellus 375 km Peldojoelta Muotkatuntureiden kautta Enontekiön pohjoisosiin ja edelleen Susikyröön v. 1974. Tunturikäyntejä napapiirin pohjoispuolelle on kertynyt 23, eräretkiä 7 ja tuntureiden huiputuksia 35.

Tunturikerho Kuokten toiminnassa Eikka on ollut mukana lähes sen perustamisesta lähtien. Hän on Riihiladun perustajajäsen ja kuulunut sen johtokuntaan koko ajan. Riihiladun varapuheenjohtajan tehtäviä hän on hoitanut v. 1977—78. Ansioistaan latutyössä Eikalle on annettu Suomen Ladun pronssinen ansioplaketti v. 1976.

Jalasjärvellä syntyneenä ja kasvaneena on Eikka saanut perinnöksi jäyhän pohjalaisen luonteen ja puhekielenään säilyttänyt kotiseutunsa murteen.

Eikan sopeutuvaa luonnetta osoittaa parhaiten se, että hän hyvin viihtyy Savosta ja Karjalasta kotoisin olevien tunturilatulaisten seurassa.

Onnittelumme!

JOHTAJASUDET mallia 1978:

125. Kanerva, Kalevi, Turku.
Susi no 1076 / -73. Johtajasusivaellus 389 km on tehty heinäkuussa -77 käsivarren yliperällä Norjankin puolta koukaten, vedettävinä 7 henkeä. Tämä ei sitäpaitsi ole ainoa Kalevin 300 km ylittävä vaellus. Tämän SPR:n ryhmänjohtajan harrastusnäyte käsittelee ensiapua eräretkellä.
Hu 34, er 36, jo 33.

126. Keränen, Kalle, Tampere.
Susi no 1133 / -74. Johtajasusivaellus 324 km tehty talvella -78 Peltovuoman — Vaskon maastossa kolmen hengen porukkaa vetäen. Kalle on aktiivinen Kolbmalainen, jonka kaikki tunnemme varsinkin Muoviahkion ideoitsijana ja kehittäjänä, josta muutkin, mm. KAVTSI on ottanut mallia. Kallen harrastusnäyte onkin tarkka kuvaus ja piirustus tästä ahkiosta.
Hu 51, er 13, jo 10.

127. Tikka, Liisa, Helsinki.
Susi no 888 / -70. Johtajasusivaellus 434 km hiihdetty reitillä Sevettijärvi — Nellimä — Saariselkä T. Piiraisen porukassa jo v. -69. Liisa on kaamoksen ihailija, vetänyt mm. naisporukkaa jouluisella Saariselällä, ja tietysti osallistunut helmikuussa -78 Suomen Latu -hiihtoon välillä Sevetti — Ivalo. Harrastusnäyte käsittelee eksymistä erämaassa.
Hu 52, er 23, jo 10.

128. Yrjänäinen, Kari, Pieksämäki
Susi no 1219 / -75. Vannoutunut Saariselän ihailija, joten johtajasusivaelluskin Saariselän hangilla talvella -78, yksin kuten monet muutkin Karin retket. Harrastusnäyte käsittelee eräretkeilijän vesistönylitystapoja.
Hu 32, er n. 10, jo 3.

Päiväkirja Huippuvuorilta

Huippuvuoret sijaitsevat 78 leveysasteen molemmin puolin, eli ovat saman verran Helsingistä pohjoiseen kuin Napoli on etelään. Tämä Pohjoisessa Jäämeressä sijaitseva saariryhmä, josta saarten isännät, norjalaiset käyttävät nimeä Svalbard, koostuu useista saarista, joista suurimmat ovat Länsi-Huippuvuoret, Koillismaa, Barentsin saari ja Edgesaari. Saarten yhteinen pinta-ala on suunnilleen sama kuin Belgian ja Hollannin yhteensä.

Asutusta on vain Länsi-Huippuvuorilla. Ja se perustuu hiileen. Jostain 40 miljoonan vuoden takaa on peräisin tämänkin seudun vuorten muodostuminen. Silloisen lämpimän ilmaston aikana on muodostuneitten vuorten sisään puristunut puuta, jota nyt kaivetaan esiin kivihiilenä.

Norjalaisia asuu Huippuvuorilla n. 1.000 ja neuvostoliittolaisia n. 2.000. Saaret kuuluvat Norjalle. Kaivostoiminnan ja myös hallinnollinen keskus on Longyearbyen, minne on nykyään säännöllinen lentoyhteys. Tällä paikalla aloitettiin aikoinaan kaivostoiminta, mistä kertovat monet vuosikymmeniä sitten hylätyt kaivokset.

Kylä tarjoaa koko joukon välttämättömiä palveluja. Siellä on kirkko, koulu, kauppa ja paikallisen viranomaisen, "Sysselmanin" virasto. Yleensä kaikki pyörii tietysti kaivosyhtiön "Store Norsken" ympärillä. Kaivosmiehet tekevät tavallisesti kolmen vuoden sopimuksen, tosiankeisiin arktisiin oloihin. Alue on tulli- ja verovapaata, palkkataso korkea, tuloverokin on miltei nimellinen, joten tänä aikana kaivosmies pystyy säästämään sen verran kuin omakotitalon rakentamiseen kotona Norjassa tarvitaan.

Norjalaisten kaivostoiminta on keskittynyt pääasiassa Longyearbyenin ympäristöön, mutta merkittäviä kaivoksia on myös muissa Länsi-Huippuvuorten osissa. Ny Ålesund Kungsfjordenin etelärannalla lienee maailman pohjoisin vakituisesti asuttu paikka. Vain parikymmentä kilometriä Longyearbyenista länteen on Grumantbyen Isfjordenin etelärannalla. Neljäs norjalaisten kaivos Sveagruva on n. 50 km Longyearbyenista kaakkoon Van Mijenfjordenin pohjukassa.

Venäläisillä on kaksi kaivosta, Barentsburg lähellä suuren Isfjordenin suuta ja Pyramiden Isfjordenista koilliseen aukeavan Billefjordin pohjukkaa lähellä.

Kasvillisuus on niin vähäistä ettei sitä kannattaisi mainita ellei se olisi kesällä todella kaunista. Enin osa alueesta on ikuisen jään peitossa, mistä vain vuorenhuiput pistävät esiin. Länsi-Huippuvuorten keskiosa Nordenskiöldlandet on alue, mikä monine kesällä paljaine laaksoineen ehkä eniten osittain muistuttaa Norjan tunturialueita. Täälläkin on kasvien suurin korkeus kuitenkin vain muutama sentti. Mutta karusta maaperästä väkisin nousevat pienet kukat ovat sanoin kuvaamattoman kauniita. Lajivalikoima on runsas ja kukkien värivalikoima samoin.

Vuorten rapautuminen on valtavaa. Monet vuoret muistuttavat suunnattomia sorakasoja. Vuorten reunat ovat joko suurten tai aivan pieneksi murentuneitten kivien peitossa. Siellä saa vaikutelman, että vuoret jauhautuvat pikku hiljaa niin säpäleiksi, että aikojen kuluttua ei jäljellä ole kuin tasainen soramaa. Eräs näkyvä seuraus tästä vahvasta eroosiosta on vesien sameus. Jäätiköltä sulavat vedet saavat seurakseen niin paljon rapautunutta, aivan mujuksi jauhautunutta kiveä, että joet ovat lähinnä savivelliä.

Eläimistö on varsinkin kesällä koko ajan havaittavaa. Erilaisten lintujen runsaus elävöittää vuorten rinteet. Jääkarhu luopuu oleilemasta rannoilla ja kuljeksii nälkäisenä pitkälläkin sisämaassa. Poro, joka ei ole aivan meidän tuntemamme poro, vaan lyhyempi, paksumpi ja sarviltaankin erilainen, liikkuu villinä laaksoissa ja rinteillä pareittain tai muutaman yksilön laumoissa.

Napakettu viihtyy rinteillä, missä linnut pesivät. Tunkeilijan nähdessään se huutaa kuin kollikissa keväällä eikä lainkaan epäröi näyttäytyä aivan läheltä. Näin korkeitten leveysasteitten viimeinen suuri villieläin karhun ohella, myskihärkä, on kuolemassa sukupuuttoon. Niitä lienee enää muutama yksilö jäljellä.

Tämän lyhyen yleisesittelyn jälkeen karu paikalla saneltu päiväkirja vaelluksesta 2.8.—9.8.1978, johon osallistuivat lisäkseni Mauri Mäkelä ja Tapio Tenni.

2. 8.

Yövyttyämme Olos-majalla Muoniossa jatkoimme autolla Tromsaan, missä kaupunkiin tutustuttuamme nousimme lentokoneeseen normaalin aikataulun mukaiseen lähtöaikaan ja olimme Longyearbyenissä klo 16.30.

Lentokentällä oli yksi kiitorata. Nykyaikaa edustivat verrattain ajanmukaiset lentokenttärakennukset ja jopa bussi lentokentältä, joka vei meidät varsinaiseen kylään. Lentomatka oli mielenkiintoinen siitä syystä, että koneen kapteeni piti matkustajia tietoisina avautuvista näkymistä. Lensimme Karhusaarten yli ja saavuttuamme Huippuvuorten eteläkärjen kohdalle hän antoi jatkuvaa selostusta kohteista, joitten yli lensimme ja Longyearbyenin kohdalle jopa suoritti ylimääräisen kierroksen ja esitteli meille sen osan saarta ilmasta käsin.

Noustuamme bussista kylässä nostimme rinkat selkään ensi kerran ja lähdimme nousemaan Longyeardalenia ylös muutaman kilometrin ja pystytimme telttamme lähelle laakson jatkeena olevan jäätikön reunaa.

3. 8.

Aamulla lähdimme nousemaan Longyearbren-jäätikölle, jonka ylitimme sen pituussuunnassa. Kulku jäätiköllä oli erittäin helppoa. Nousu oli tasaista eikä liian jyrkkää, jää oli sileää ja karheapintaista eikä aiheuttanut meille minkäänlaisia vaikeuksia. Jäätikön loppupäässä korkeimmalla kohdalla oli joitakin poikittaisrailoja, joiden ylittäminen tai kiertäminen ei kuitenkaan ollut vaikeata. Jäätikön päättyessä laskeuduimme Fardaleniin, missä olimme jälleen teitassamme yötä.

4. 8.

Kuljimme Fardalenin pituussuuntaan kokonaisuudessaan lounaaseen. Kiersimme tunturin nimeltä Finnesaksla ja jatkoimme Bödalenia pitkin suoraan itään. Laaksojen yhtymäkohdassa oli avarat näkymät suurta Colesdalenia pitkin itä-länsisuunnassa.

Bödalen oli yläpäästään erittäin karu, paikoin hankalakulkuinen, koska osa alustaa oli pelkkää kiveä, raaputtanutta kiveä, varsinaista pirunpeltoa ja osa kosteata turpeista suomaata. Laakson yläpäässä puro muuttui jäätiköksi. Valitettavasti näköalamme tällöin häipyivät täysin joduttuamme pilveen ja eteläänpäin aukeava jäätikkö Bödalsbren jäi meiltä kokonaan näkemättä.

Huippuvuorilla tunturin huipulla.

Laakson rinteessä oli myskihärän luuranko. Tällöin totesimme, että täältä puuttuvat ne eliöt, jotka häiryttävät luut luonnosta, sillä emme voineet uskoa luurankoa tuoreeksikaan. Suomen Lapissahan poron sarvetkin häipyvät maasta nopeasti.

Noudattelimme puron ja vedenjakajan pohjoisrinnettä ja saavutimme autiomajan Fritham, joka on Gangskandetissa, kolmen laakson yhtymäkohdassa, Bödalenin lännestä, Gangdalenin etelästä ja Todalenin pohjoisesta. Autiomaja oli auki ja siistissä kunnossa. Yövyimme.

5. 8.

Koska kämppä, johon olimme tulleet tuntui viihtyisältä, jätimme rinkkamme sinne, varustimme itsemme jääkengin, hakuin, köysin, kivääreinja kevein lounain ja lähdimme etelään kulkien Gangdalenin päähän ja saavuimme Reindaleniin. Istuimme Hillestadfjelletin kupeessa Langnosalla ja katselimme Reindalenia molempiin suuntiin, jolloin lounaispuolelta näkyi suoraan Van Mijenfjordenille ja sen yli Nathorstlandetin lumisille huipuille.

Enimmäkseen sää oli pilvinen. Liikuimme sen verran ylämaissa, että pilvet olivat koko ajan alhaalla, mutta aina paikoitellen saimme ihailla aivan suurenmoisia näköaloja. Meillä oli myös ainutlaatuinen onni siten, että iso myskihärkävaari sattui polullemme. Seisoimme ja töllläsimme toisiamme miltei puolen tunnin ajan. Härkä päästeli kuuluvia tuhahduksia sieraimistaan ja kuopi etujaloillaan maata, mutta ei ryhtynyt sen kummemmin lähentelemään. Loppujen lopuksi se poistui sivulla olevaan kuruun. Tämä näitten seutujen eräs viimeinen yksilö oli todella mahtava näky juhlavassa ympäristössään.

6. 8.

Nousimme Frithamin majalta suoraan tunturiin majan pohjoispuolella. Kuljimme yli Svendsenin jäätikön pituussuuntaan ja nousimme sen takaa Karl Bayfjelletin huipulle, 1.015 m. Jäätikkö oli jälleen miellyttävän kulkuinen, paikoitellen jyrkkä, mutta hyvien varusteitten ansiosta kulku oli huoletonta. Jäätikössä oli mahtava repeämä, jonka kiersimme. Jää oli yleensä likaista. Repeämä oli tylyn ja lohduttoman näköinen. Jäätiköllä oli runsaasti puroja, joiden pohjat ja reunat hurjasti vilistävä vesi oli hionut aivan sileiksi. Sellaisessa kourussa voi saada hurjan kyydin alamäkeä jäätikön reunalle.

Aivan tunturin huipun läheisyydestä löydimme joukon fossiilejä, kiviä, joissa oli erilaisten lehtien aivan selviä painautumia. Mursimme jo muutenkin murentuneita kiviä hakuillamme ja saimme näistä fossiileja kokoelman mukaamme. Saarillahan ei kasva muutamaa senttiä suurempaa kukkaa tänään. Kivien kylkeen painautuneet lehdet kertovat miljoonia vuosia sitten kasvaneista puista.

7. 8.

Kuljimme Todalenia pohjoiseen kunnes saavuimme sen suulle, Adventdaleniin. Pystytimme teltan ja kiertelimme laakson tässä osassa käyden myös samansuuntaisessa Ludalenissa. Näillä paikoin on vuorten kyljissä useita hylättyjä hiilikaivoksia.

8. 8.

Vaelsimme suoraan Longyearbyeniin, missä kävimme kaupassa. Pystytimme teltan muutaman kilometrin lentokentästä länteen. Kuljimme vielä pitkin rantaa länteen Björndalenin suolle. Rannalla oli runsaasti ajopuuta, röykkiöittäinkin, ilmeisesti Siperiasta.

9. 8.

Kuljimme Björndalenia ylös muutaman kilometrin ja nousimme Fuglefjelletille. Nousu oli jyrkkä, joten köysi oli käytössä ja hakut tarpeen. Fuglefjellet nousee n. 10 km pitkänä ja n. 500 m korkeana kanttina pystysuoraan Jäämerestä. Takaisin näiltä lintuvuorilta teltalle palattuamme panimme sen viimeisen kerran kasaan ja siirryimme lentokentälle ja koneeseen.

Lopputoteamukset

Varsinaisia vaelluspäiviä oli kuusi ja lisäksi matkapäivät molemmissa päissä. Vaellusta kertyi yhteensä n. 150 km. Reittimme kattoi tehokkaasti Länsi-Huippuvuorten keskeisen osan, Nordenskiöldlandetin.

Tämä osa on ilmeisesti saariryhmän helppokulkuisin. Sitä halkovat suuret laaksot, joiden pohjat ovat kuitenkin lietteisiä ja upottavia. Jokien ylitys voi tuottaa vaikeuksia ja ne on otettava huomioon reittisuunnitelmissa. Jäätiköt tässä osassa eivät ole kovin suuria ja niiden ylittäminen ei ole vaikeaa. Korkeimmat huiput ovat hieman yli 1.000 m. Rapautuminen on erittäin voimakasta, joten vuorten kyljet ovat irtokivien peitossa, mikä vaikeuttaa liikkumista.

Tällaisen matkan onnistumisen edellytyksenä on hyvä

Jäätä, uutta ja vanhaa, rotkoa ja railoa...

Jäätiköllä on kulkijalla oltava jaloissaan jääraudat, kädessä hakku, jolla voi jarruttaa, jos lähtee luisumaan.

Oksia ja kann paloja keränn sakkoja

Oksia ja kannonpalloja neiksi kerännyt aviopari on tuomittu sakkoran Ylitornion kihlakunnanoi

Rikoslain 33. luvun 1. momentti säätää jop vankeusrangaistuksen, haaskaa toisen metsää yli markan arvosta. Oksak metsähallituksen taksoje tuon kaksi markkaa.

Vankeuden kokkolala pari vältti. Oikeus tuomi mat viiteen päiväsakkoon

Lapin Kansa

Kevyt rautais- annos vaelluks

Monet pitävät vaelluks kanaan ns. astronauttievä päivän varalle". Hyvää onkin, kaloreja, vitamiine laisia hivenaineita paljon pienessä nyytissä sekä kev huono puoli on ollut kork mk/kg.). Tunnetusti ret nuukaa porukkaa, käsistä sekä kokeilunhaluista, jo ratkaisseet tämänkin pul nauttievästä voi valmis hyvää tulee. Kolbmassa tamat valmistaneet tätä j erilaisia sekoituksia. Hyv on jo yksi valmista.

Valmistus tapahtuu Taloussuklaata ja hiuka latetaan vesihauteessa seokseksi. Sen jälkeen jou tään joitakin seuraavis Alpen-aamuateriaa tai va kakeittojauhetta, rusino nöitä, kuivattuja hedelmi hunajaa, maitojauhetta, ratonic-jauhetta, veriohu ta jne. Seoksesta tehdä sakea, kunkin maun m seoksessa on suklaata eväs on suhteellisen pain makeata. Jos taas kuivi paljon, on eväs kevyttä. olisi suklaata oltava, ette lise suussa. Seoksen voi k tiin jähmettymään tai s muovailla nyrkissään s kön. Sellaisenaan tai seoksen voi kääriä alun Kaloreja tällaisessa seo olemaan n. 450/100 g ja vintoaineita monipuolis kuelämys on fantastinen toisella).

Onnittelu

Kauko Metsänkylä ja pimäki vihittiin 18. 3. 78 Kolarin pappilassa.

Kolarista alkoi viikon Susikyröön. Kämppäläis lut olivat lämpimät, kun koko porukalle keittämi syy selvisi 20. 3. Susikyrö viihtyneet kiittävät kest toivottavat luistavia yhte

tunturin huipulla.

Oksia ja kannon paloja keränneille sakkoja

Oksia ja kannonpalloja koriste-esineiksi kerännyt aviopari Kokkolasta on tuomittu sakkorangaistukseen Ylitornion kihlakunnanoikeudessa.

Rikoslain 33. luvun 1. pykälän 2. momentti säätää jopa vuoden vankeusrangaistuksen, kun joku haaskaa toisen metsää yli kahden (2) markan arvosta. Oksakuutio ylitti metsähallituksen taksojen mukaan tuon kaksi markkaa.

Vankeuden kokkolalainen aviopari vältti. Oikeus tuomitsi molemmat viiteen päiväsakkoon.

Lapin Kansa 13. 1. 1978

Kevyt rautaisannos vaelluksille

Monet pitävät vaelluksillaan mukanaan ns. astronauttievästä "pahan päivän varalle". Hyväähän tämä onkin, kaloreja, vitamiineja sekä erilaisia hivenaineita paljon ja eväs on pienessä nyytissä sekä kevyttä. Ainoa huono puoli on ollut korkea hinta (90 mk/kg.). Tunnetusti retkeilijät ovat nuukaa porukkaa, käsistään kätevää sekä kokeilunhaluista, joten he ovat ratkaisseet tämänkin pulman. Astronauttievästä voi valmistaa itse ja hyvää tulee. Kolbmassa on jo muutamat valmistaneet tätä ja kokeilleet erilaisia sekoituksia. Hyvinkäälläkin on jo yksi valmista.

Valmistus tapahtuu seuraavasti: Taloussuklaata ja hiukan rasvaa sulatetaan vesihauteessa juoksevaksi seokseksi. Sen jälkeen joukkoon lisätään joitakin seuraavista aineista: Alpen-aamuateriaa tai vast., mustikkakeittojauhetta, rusinoita, pähkinöitä, kuivattuja hedelmiä, siirappia, hunajaa, maitojauhetta, leseitä, Maratonic-jauhetta, veriohukaisjauhetta jne. Seoksesta tehdään sopivan sakea, kunkin maun mukaan. Jos seoksessa on suklaata paljon, niin eväs on suhteellisen painavaa, mutta makeata. Jos taas kuivia aineita on paljon, on eväs kevyttä. Sen verran olisi suklaata oltava, ettei jauhot pölise suussa. Seoksen voi kaataa muottiin jähmettymään tai siitä voi heti muovailla nyrkissään sopivan pötkön. Sellaisenaan tai paloiteltuna seoksen voi kääriä alumiinifolioon. Kaloreja tällaisessa seoksessa tulee olemaan n. 450/100 g ja erilaisia ravintoaineita monipuolisesti. Ja makuelämys on fantastinen (tavalla tai toisella).

Saivare.

Onnittelut

Kauko Metsänkylä ja Marja Kimpimäki vihittiin 18. 3. 78 avioliittoon Kolarin pappilassa.

Kolarista alkoi viikon häämatka Susikyröön. Kämppäläisten onnittelut olivat lämpimät, kun nuorenparin koko porukalle keittämien kahvien syy selvisi 20. 3. Susikyrön kämpässä viihtyneet kiittävät kestityksestä ja toivottavat luistavia yhteisiä latuja.

Tunturiladun talvipäivät

Kolmannen kerran vietettiin tunturilatulaisten rospuuttoajan tilaisuutta keskitalven aikoihin. Tällä kertaa kokoonnuttiin Kintulammella, Tampereen takamaastossa. Kaupungin ulkoilumajan sisälle keskittyi päivien kulttuurellinen ohjelma ja ympäröivään luontoon taas liikunnallinen ohjelma. Olosuhteet olivat hienot, päivällä auringonpaistetta ja kunnon pakkasta sekä yöllä täysikuu ja kunnon pakkasta. Järjestämisessä oli jonkinverran puuhaa, mutta kun innostunutta porukkaa on ja tehtävät jaetaan sopivasti, niistä selvitään helposti. Kahdesti käytiin paikan päällä tutustumassa olosuhteisiin ja tekemässä latua, muut tehtävät tehtiin kirjoituspöytätyönä. Vain avannontekijät rhautuivat työhönsä, saunassa kävijät kun päästivät sen jäätymään. Ylimääräistä stressiä meille aiheutti kämpän lähelle tuleva 4 km:n pituinen metsäautotie. Kuukausia aikaisemmin oli tien auraus luvattu, mutta viime tingassa jouduimme sen aurauttamaan omalla kustannuksellamme.

Puolin ja toisin oltiin varmasti tyytyväisiä, siksi on paikallaan kertoa tapahtumista jotain myös niille, jotka eivät olleet tilaisuudessa.

Lyhyen avajaisseremonian jälkeen alkoi vaelluskilpailu johon ilmoittautui ja värvättiin yhteensä 14 kahden hangen partiota. Lähdössä partio sai kilpailukortin ja kartan, johon valmiiksi hiihdetty latu oli piirretty. Ensimmäisellä rastilla oli tehtävänä "sulan joen ylittäminen köysisiltaa pitkin varusteineen". Kahden puun väliin oli kiristetty matalalle paksu köysi sekä ylemmäksi ohuempi köysi ja näiden välissä oli keinoteltava vastarannalle "kastumatta" ja varusteita pudottamatta. Seuraavalla rastilla oli repun pohjalta löytyneitä epämääräisen näköisiä näytteitä jotka piti tunnistaa. Tarjottiin sellaisiakin vaihtoehtoja kuin "sitä itteensä", sahanpuruja, palanutta vehnästä ja anabolisia steroideja. Kolmannella rastilla kysyttiin edellisellä rastilla olleen henkilön tuntomerkkejä. Vaelluksen jatkuessa tuli eteen kysymyksiä ruoka-aineiden kalori- ja rasvamääristä, 4:stä lähes samannäköisestä kukasta piti tunnistaa arnikki ja sitten kysyttiin eräitä Lapin joen, järven, tunturin ja kämpän nimeä. Seuraavalla rastilla oli näytekappaleita kartoista ja ne piti tunnistaa. Sitten tuli yllätysrasti jota ei ollut kilpailijoiden kartassa, vaan erään mahtavan juurakon takaa "rasti" hyppäsi yllättäen partion eteen ja ilmoitti tehtävän: "Minuutti aikaa, näyttäkää kartalta missä ollaan". Viimeisellä vaellusosuuden rastilla piti muuttaa virsta, kyynärä, syli ja kortteli metrijärjestelmään sopivaksi ja sen jälkeen alkoi saunahien irroittaminen pikataipaleella. Pikataipaleen lopussa oli yllätystehtävä: Koivurangasta oli sahattava 6 pölkkyä, halkaistava jokainen kerran, piti ottaa näitä klapeja 5 kg ja viedä ne nippuun sidottuna maaliin, jossa ne punnittiin. Tehtävät olivat tällaisia ja niitä sanottiin sopivan vaikeiksi. Latu oli vedetty vaihtelevien maastojen kautta ja seitsemän pienen järven yli sekä vanhan turpeenottopaikan vieritse.

Vaelluskilpailun yllätystehtävä. Anja ja Uolevi sahaamassa klapeja joita piti kantaa maaliin 5 kg.

Tärkeänä olemme aina pitäneet, että tehtävät ja oikeat vastaukset on kilpailujen jälkeen tuotava esille. Silloin kilpailuista on jotakin hyötyäkin, oppii uusia asioita niistä tehtävistä joita ei tiennyt. Nyt asetimme tehtävät vastauksineen esille ja innokkaita tutkijoita riitti pitkin iltaa. Tulokset olivat selvillä n. tunnin kuluttua kilpailujen jälkeen ja sitten pidimme porukkaa jännityksessä. Seinällä olevaan isoon tulostauluun merkitsimme vain partioiden saamat pisteet osatehtävittäin sekä kokonaispisteet, nimiä ja numeroita ei vielä laitettu näkyviin. Vasta illanvietossa suoritetussa palkintojenjaossa julkistettiin nimet ja nekin viimeisestä alkaen. Pronssimitalin saivat Imatran partio Melto—Helonen ja hopeamitalin Valkeakosken-Kavtsin yhdistetty partio Kaskela—Rajala. Kultamitalit sekä Eikka Häjäsen tekemä kiertopalkinto "Susinili" matkasivat Imatralle partion Luhas—Ruuskanen mukana.

Tämän lisäksi iltaa vietettiin erilaisten ohjelmien puitteissa ja siinä ohessa ryystettiin tulokahvit. Esitettiin mm. Samuli Paulaharjun kirjoista koottu "Tunturissa"-tarina ja kerronnan yhteydessä näytettiin ao. tekstinkohtiin sopivia dioja. Toisena esityksenä nähtiin loistavia dioja Inarijärveltä nauhurista kuuluvan "Inarijärven" tahdistamana. Seuraavaksi yritettiin eläytyä kaamosajan Lapin tunnelmaan, pakkasineen ja susineen. Näytettiin talvisia dioja Lapista ja nauhurilta kuului susilauman ulvontaa sekä tuulen ujellusta. Yksinlaulua esitti Marjukka-tyttö, ikä 4 vuotta (näytti kylläkin vanhemmalta). Kirjallisuustietokilpailussa osoitteutui tietävimmäksi Maire Kalanti. Leo luki näytteitä Lappiin liittyvistä kirjoista ja nimiluettelosta oli valittava ao. kirjan kirjoittaja. Loppu ilta kului tanssien ja seurustellen klo 24.00 asti, jolloin kämpän lattiatila varattiin vain yöpymistä varten. Kaksi lämmitettävää telttaa oli myös käytettävissä ja yksityisesti kokeiltiin yöpymistä kahdessa kylmässä teltassa. Tässä yhteydessä kerrottakoon kaikille epäilijöille, että kylmässä teltassakin tarkenee. Telttana oli kaksinkertainen Iglu, maavarana oli toisella yöpyjällä porontalja ja toisella 7 cm:n superlonpatja. Teltan absiidissa, siis sisäteltan ulkopuolella, paloi koko yön hautakynttilä (enteellistä? kysyi joku). Ulkoilman lämpötila oli yön aikana −18°C, mutta sisäteltassa oli −1°C n. puolen metrin korkeudelta mitattuna.

Ketään erikseen sulattelematta herättiin sunnuntaiaamuna kirpeään pakkaseen ja aamukahvi sekä aurinko kirkasti päivän lopullisesti. Aamupäivän kuluessa kierrettiin vielä luontolatua ja suoritettiin hupiviesti Kintulammen jäällä. Hupiviestistä muodostui yllätyksellinen, sijoituksien vaihdellessa usein. Ensimmäiset viestinviejät hiihtivät ilman sauvoja ja hakivat "viestikapulat", n. 1,5 metriset seipäät. Toisella osuudella kuljetettiin "kapulaa" ahkiossa istuen ja sauvoilla työntäen. Kolmas ja viimeinen osuus hiihdettiin siten, että toisessa jalassa oli suksi ja toisessa ahkio, käsissä olivat sauva ja "viestikapula", joilla annettiin vauhtia. Tällä osuudella ahkioiden liukkaus aiheutti monille tepposia. Ahkioiden metkut parhaiten hallitsi Kuokten joukkue ja satojen hiihtokilometrien tuomalla rutiinilla voitti kilpailun.

Kaikki mukava päättyy aikanaa, niin tämäkin tilaisuus ja päättäjäisissä oli eron haikeutta. Toisilla vuosivat silmät, toisilla taas nenät. Toivottiin, josko ensi vuonna Pieksämäellä tavattaisiin samoissa merkeissä.

Saivare.

Vaelluskilpailun tulokset: (max. pistemäärä 55 pist.)

1. Luhas—Ruuskanen	37 pist.	Imatra
2. Kaskela—Rajala	35 "	Valkeakoski/Kavtsi
3. Melto—Helonen	34 "	Imatra
4. Mäntynen—Lindqvist	33 "	Kuhtta
5. Lappi—Fagerström	33 "	Kavtsi
6. Heino—Lindqvist	31 "	Ollin talli/Rajamäki
7. Järvi—Luoma	31 "	Porin Latu
8. Vuorela—Taavitsainen	31 "	Kuokte-Kolbma/Karhula
9. Sirèn—Kurki	29 "	Kuhtta
10. Hakulinen—Paakkinen	27 "	Kavtsi
11. Haikonen—Huotari	25 "	Kuokte
12. Pajunen—Mättö	25 "	Kuokte
13. Seliste—Råberg	24 "	Kavtsi
14. Laukkanen—Palsila	22 "	Kuhtta

Tilastoa Talvipäiville osallistuneista:

Osallistuneita yhteensä 73.
Kolbmalaisia 35.
Kavtsilaisia 13.
Kuoktelaisia 11.
Kuhttalaisia 6.
Imatralaisia 4.
Porilaisia 3.
Valkeakoskelta 1.
Vieraita yhteensä 38.

Luontoladun parhaat: (max. pisteet 13.)

1. Uolevi Mättö Kuokte 12 pist.
2. Eino Häjänen Kuokte 10 pist.
3. Pekka Kaskela V:koski 10 pist.

Hupiviestin tulokset:

1. Kuokte
2. Imatra
3. Kolbma
4. Pori
5. Kuhtta
6. Kavtsi

4-vuotias Marjukka-tyttö esitti yksinlaulua illanvietossa. Vieraiden runsaus hiukan ujostutti, mutta onneksi oli tuttu nukke turvana.

Hupiviestin vauhtia. Kuhttan, Kavtsin ja Kolbman toisen osuuden viestinviejät kuljettavat viestiseipäitä pulkalla hiihtäen.

Vaelluskilpailun ohjeet saavat Marjatan ja Matin ilmeet mietteliäiksi, Osmo etsii huolestuneena kilpailukumppaniaan ja takana olevat kuhttalaiset ovat onnellisen tietämättömiä tulevasta.

edellytyksenä on hyvät varusteet. Kunnollinen vuoristokiipeilijän hakku oli tarpeen. Se antaa varsinkin jäätiköllä tarpeellisen mahdollisuuden tunnustella jään kovuutta edessään. Hyvät jääkengät ovat kuitenkin kaikkein tärkeimmät. Köydellä oli vähiten käyttöä, mutta eihän se paljoa painakaan.

Kokonaisuutena matka oli onnistunut, kaiken sujuessa suunnitelmien mukaan. Mitään varsinaisia riskejä ei tarvinnut ottaa. Kuten aina tärkein edellytys oli tälläkin kertaa, että matkaporukka oli harmooninen.

Aarno (Petteri) Väänänen 60 vuotta 4. 12. 1978

Ikäsusi n:o 25/1972 Aarno (Petteri) Väänänen, eräs viimeisen vuosikymmenen aikana keskeisesti Tunturiladun toimintaan vaikuttaneista henkilöistä viettää merkkipäiväänsä joulukuun neljäntenä.

Pallasseudun ensiksi viekoittelemana hän on vuodesta -58 alkaen samonnut Lapin eri alueita pari, kolme kertaa vuodessa ulottaen omien kairojemme lisäksi retkensä myös Kebnen ja Norjan tuntureille. Tunturiladun toimintaan hän on vaikuttanut monipuolisesti hoidellen mm. susivaliokunnan puheenjohtajan, johtokunnan jäsenen sekä varapuheenjohtajan tehtäviä. Tämän lisäksi hän on osallistunut vastuuta kantaen moniin yhteisiin projekteihimme alkaen Pekanjägän purkamisesta ja Susikyrön ja Ykinsillan rakentamisesta ja jatkuen vastuullisena suunnittelijana ja vetäjänä Susiäytsi- ja Tunturiluutatoimissamme. Haasteelliset vastuunsa hän on hoitanut todella tuloksekkaasti.

Petteri on Eilansa kanssa rakentanut oman tukikohdan Hetan Ullajärvelle ja vietää merkkipäiväänsä kämpällään. Tunturiladun lämpimät onnittelut päivänsankarille.

Oskari Kyrö 75 v. 19. 10. 1978

Susikyrön alueen entinen omistaja ja nykyisinkin "hengellinen" valvoja Oskari Kyrö täyttää ja on jo täyttänyt lehtemme ilmestyessä 75 vuotta. Parhaat onnittelut tulevatkin jälkikäteen. Näin omasta puolestamme, mutta uskomme Oskarin ystävien muistavan tämän saman asian.

Muistikirjan lisälehdet

● JOULUPAKETIT LAPPIIN lähtevät tänäkin vuonna. Perheet, joille lähetämme jouluiloa, ovat Lapin vähävaraisimpia ja osoitteet olemme saaneet Kotilieden kummikerhon välityksellä.

Toivomme jäsenistömme osallistuvan omalla panoksellaan tähän perinteiseksi muodostuneeseen toimintamuotoon. Käsityöt, muut tavaralahjoitukset, etenkin kouluikäisten lasten vaatteet, liinavaatteet, pilaantumaton ruokatavara, lelut j.n.e, mitä nyt keksitkään voit toimittaa Suomen Ladun toimistoon Korkeavuorenkatu 25 A 00130 Helsinki 13 joulukuun 2. päivään mennessä.

● Seuraavan Tunturilatu -lehden ilmestyminen on todennäköistä maalis-huhtikuulla 1979. Lähettäkää siihen tarkoitetut kirjoitukset Suomen Ladun toimistoon taikka Jonne Saastamoiselle helmikuun 15 päivään mennessä.

Susiviikkoa vietetään pääsiäisenä Susi-Talaksella, tarkemmat aikamäärät ilmoitetaan myöhemmin. Susi-Talas on kuitenkin tällöin pääosin osallistujien käytössä.

Heinä-elokuun vaihteessa pidetään SUSIKYRÖSSÄ talkoot. Kämppä kaipaa jo vaihteeksi kunnostusta. Talkoiden aikana parannetaan lattian lämpöeristys ja korjaillaan muutakin. Ahkeraa ja innokasta talkooväkeä kaivataan, ottakaa aika jo nyt lomasuunnitelmissanne huomioon. Pekka Huttunen toimii itseoikeutettuna päällysmiehenä.

OUTTAKKA

On kiivetty Pahakurussa yli louhikoiden ja rotkojen. Välillä on hekumoitu ruskan väriloistossa ja puronvarsien vehmaudessa, joka vielä näin myöhään syksylläkin yllättää runsaudellaan. Tihkusade ja kylmyys kuitenkin tekevät parhaansa latistaakseen tunnelman.

Noustaan ylös kurusta tunturinummelle. Edessä kilometrien päässä häämöttää sumun ja pilvien keskellä O u t t a k k a. — Tavoite, joka jo aamulla asetettiin päämääräksi. Silloin lähdettiin taivaltamaan Iisakki Siepin majalta, nevan keskeltä Suastunturin kupeesta. Huippu on tiiviisti sumuverhojen peitossa, mutta siellä jossain se silti on. Ja sinne ylös on yritettävä. Nyt on valmisteluvaihe ohi ja käytävä tosi työhön.

Sadetakki pitää tuulen ja sateen vihman, mutta loivasti nouseva maasto pitää huolen että tallatessa selkä kastuu. Polviin pureutuu tuuli sitä kovemmin märän kankaan läpi. Puron varressa on pensaikkoa ja vähän isompia pounuja, joiden suojassa voi sentään kiehauttaa kahvit.

Kannattaako tuonne nousta pilvien sekaan. Rinne alkaa hiljalleen jyrkentyä, ja ensimmäiset rakat tulevat vastaan. Sumupilvet ovat kohta jo tuntumassa. Näkyvyys on ajoittain vain muutama metri. Nousu on yhä raskaampaa. Hengitys alkaa puuskuttaa ja sydän hakkaa. Nyt ei näkyvyyttä ole lainkaan. Kuinkahan tämä oikein sujunee. Jos ei olisi tätä kirottua sumua, voisi vaikkaa jättää rinkat ja käydä huipulla kevyesti.

Autetaan jo toinen toistaan ja välillä kiivetään nelinkontin. Horisontin puute aiheuttaa selvästi tasapainohäiriöitä. Jos näkisi, voisi valita helpomman tien. — Mutta suoraan ylös vain, niin ei ainakaan eksy. Vaimon kestävyys tuntuu jo pettävän, mutta kun ehdotan luopumista, torjutaan se heti. Jos nyt jätetään, ei toista tilaisuutta tule. On vain ponnistettava huipulle asti, vaikka se välillä tuntuukin tavoittamattomalta peittyessään läpitunkemattomiin verhoihin. Tietoisuus sen olemassaolosta siellä korkealla on kannustin, joka panee ponnistelemaan ylös saakka.

Edessä häämöttää töyry — onko se jo huippu. Ei vielä, mutta entä tuo seuraava. Ei siinäkään. Taas on istuttava kivelle henkeä vetämään. Vielä muutama pettymys, mutta rinteen loiveneva nousu antaa kuitenkin jo aavistaa määränpään olevan lähellä. Ja äkkiä aukeaa kivikkoinen tasanne ja sen laidalla parimetrinen latomus, jonka takana rinne putoaa alas. Olemme huipulla.

Kuin olisi tätä hetkeä odottanut, alkaa sumu rakoilla, ja pian näkyy sininen taivas. Kohta aukeaa itään ja pohjoiseen esteetön näkymä auringon hehkuttaessa ruskan väriloistossa kylpeviä Ounastunturien rinteitä. Ponnistelujen jälkeen on palkkio saavutettu. Mahtava tunturimaa leviää edessämme. Enää ei ole epäilystä siitä, kannattiko vaivannäkö. Vaikka sokkona ponnistellessa oli valittu vaikein tie, niin perilletulo palkitsi kaiken.

Kirkkaassa syysauringon paisteessa, vaikka vielä kolean tuulen saattamina, laskeudumme koillisrinnettä viittapolulle. Taival on helppo ja askel taas keveä. "Vanhalla Pahalla" keitetään kahvit ja illalla Hannukurussa on sauna lämmin.

Lappi on taas kerran antanut parastaan, ja pieni ihminen on saanut uutta uskoa ponnistellessaan tässä ankean sumuisessa maailmassa.

Toimittajan J. K.

Käsikirjoitusta lukiessani tuli mieleen talvi 1949, jolloin olin vetämässä Hetassa sanomalehtimies ja -naisporukkaa. Teimme eräänä päivänä retken Hetasta Outtakalle ja takaisin. Saavuttuamme Outtakan juurelle heittäytyi STT:n toimittaja Siimes hangelle selälleen ja väsyneenä totesi: Outtakha, perkhele". Opiksi tuli, että liian pitkä matka heikkokuntoiselle!

Jonne

Sarmin ruskaa

kävi kerran susi-etiäinen ihastelemassa. Kirjoitteli sukulaisetiäisilleen tuonne Lapin Jokokseen. Suhteiden pelatessa on kuitenkin kirje saatu tänne susienkin luettavaksi:

Terve!

Muistelin vähän mennyttä kesää ja päätin lunastella niitä lupauksia, joita tulin antaneeksi silloin, kun yksinäsi istuit nuotiosi ääressä kalaa paistamassa elokuun pimeässä illassa tähtien tuikkiessa mustalta taivaalta. Lupailin silloin kertoa retkestä, jota suunnittelin ruska-aikaan Sarmitunturin sukulaisiin. Se on nyt tehty.

Lantalaiset eivät oikein ota uskoakseen meikäläisten olemassaoloa, kun eivät ole nähneet. Eivätkä tule näkemäänkään, mikäli kulkevat näillä tanhuvilla suurina äänekkäinä laumoina porojen ja sopulien ruokapöytää sotkemassa. Met kun olemma ujoja ja arkoja, mutta mielellämme jututamme yksinäistä kunnon vaeltajaa, joka osaa meitä kuunnella. Muille puhallamme nuotion savut silmille ja kipunoita kintuille. Varo siis hiiskumasta tästä kirjeestä siellä maalikylissä kellekään mitään. Pitävät Sinua ihan horiskona tai ainakin vähän höynähtäneenä.

No, minä sitten lähdin sukuloimaan tuonne Tšaarman suuntaan. Matkalla poikkesin tervehtimään isoisän pikkuserkun pojanpoikaa, jonka reviiri on tuossa Nellimön polun varressa Vellinvaaran kupeessa. Vaan olihan rauhaton paikka! Aattele, siitä pyyhälsi auto monta kertaa päivässä ohitse muutaman kilometrin päästä. Mihinkähän niillä oli semmoinen kiire? Kyllä tämä poika läksi vilkkaasti nostelemaan Akalauttapäätä kohti, ettei olisi tullut meluvammaa.

Ahvenkutujärvellä oli joskus tehty metsätöitä. Maassa olevat oksat ja latvukset tekivät kulkemisen vaikeaksi, ja toisinaan oli vaikea päättää, mennäkö risukon yli vai ali. Käytin vanhoja polunpohjia apuna. Akujärven Niilan vanha Raiku juoksenteli samoilla maisemilla odotellen isäntäänsä kalasta ja tervehti minua ystävällisesti häntäänsä heilauttaen.

Ahvenkutujärveltä jatkoin vaarajonon eteläpuolta Mellajärvelle, mistä puikkasin Kuohanan pohjoispuolelle. Ruska oli mahtava — sano — ja korvasi täysin matkan vaikeudet. Kasvillisuus muuttui mustikkatyyppiseksi, kaikki kivikot olivat muhevan karhunsammalen peitossa, ja keloa oli poikittain. Maasto säilyi hankalana, mutta ah, niin kauniina aina Puhallusjärvelle saakka, mistä alkoi tyypillisempi tasapohjainen tunturimaasto. Puhallusjärvellä tein pienen taian, ja se saa siihen lankeavan kulkijan todella hämmästymään. Toivottavasti hän ymmärtää leikkiä eikä pahastu. Enpä kerro siitä enempää, ettei menisi pila piloille.

Järveltä nousin Vanhapään huipulle, ja huipulla kiipesin kivelle, jolla varpaillani seisten sain pääni ulottumaan pilveen. Laskeuduin itään laaksoon, jonka väritystä pieni tihkusade oli entisestään kirkastanut. vanha idyllinen porokämppä houkutteli lepäilemään, mutta pettymykseksi havaitsin, että tässä 2 hengen kämpässä asui jo 4 hengen porukka ja lisää oli tulossa. Harmissani kolautin ovea ja kävin pudottamassa kiven piipusta takkaan. Hih-hih, taisivat vähän säikkyä! — Ensimmäiset Tšaarma-haaran sukulaiseni tapasin läheiseltä lammelta, ja yö kului nopeasti kuulumisia vaihdettaessa.

Teinpä retken Akalauttapäälle, ja se kyllä kannatti. Sen pohjoispuolella on jyrkkäseinäinen kanjoni, Pahakuru nimeltään. Sitä kautta on päälle hyvä nousta, kunhan aloittaa nousun riittävän aikaisin, muuten joutuu liian kaltevalle pinnalle. Rinteestä katsoessa voi vain aavistaa, miten jyrkkäreunainen kuru on: pohjaa ei näy, ja jopa kurussa oleva suuri järvikin jää näkymättömiin jonnekin rotkon syvänteisiin. Ylempää rinteestä näkyy tuuheata metsää koilliseen aina rajalla olevalle Kontostunturille saakka. Huipulta ihailin maamme pohjoisinta kuusimetsää, Sarmikuusikkoa, ja luoteessa siintävää Inarijärveä. Maasto oli helppokulkuista ja houkutteli pitemmälle, mutta palasin tuntureita pitkin lupaukseni mukaan takaisin porokämpän liepeille kertoilemaan viimeisimmistä kujeistani ja oppimaan uusia.

Jatkuu 7. sivulla

Lapin. . . Jatkoa 1. sivulta

on koko joukko nimiä, joista voi ilman erityistä kielen tuntemusta päätellä, että ne ovat alkuaan olleet saamenkielisiä, mutta suomenkielisen väestön käytössä muuttuneet ja lähestyneet suomalaisia nimiä ulkoasultaan. Toinen Peräpohjolan nimistössä selvänä näkyvä piirre on nimistöön sisältyvä paikallisen suomalaismurteen sanasto.

Kartassa näkyvä painettu nimistö on monenlaisten työvaiheiden tulos. Uusien topografisten karttojen nimet on periaatteessa koottu kartoitustyön yhteydessä samaan aikaan kuin muukin maastotyö on tehty. Kartoittajan työ tarkistetaan nimistön osalta vielä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nimitoimistossa, joka on Suomen paikannimistön keskusarkisto. Sinne on koottuna paitsi suomenkielistä nimistöä myös Utsjoen, Enontekiön, Inarin ja Sodankylän pohjoisosan saamenkielisiä paikannimiä yhteensä n. 6 500 nimeä.

Mihin kartoittajan ja nimistöntarkistajan työ tähtää, millaista olisi ihanteellisen hyvä karttanimistö? Nimistöä pitäisi ensiksi olla niin runsaasti, että sen avulla orientoituminen käy helposti päinsä. Milloin paikalla on luotettavien tietojen mukaan olemassa sekä suomen- että saamenkielinen nimi, kummankin pitäisi olla kartassa. Tätä periaatetta on noudatettu sekä topofrafisissa kartoissa (1:20 000 ja 1:50 000) että ulkoilukartoissa (1:50 000). Suomenkielinen nimi painetaan karttaan ensi sijalle, käytännössä siis saamenkielisen yläpuolelle.

Laadultaan hyvän karttanimistön on oltava paikallisen käytön mukaista, yksittäisten nimien kieliasun on vastattava yleisiä murteellisten nimien yleiskielistämisperiaatteita ja niitä merkintöjä, joita kielenaineksen keruuseen erikoistuneet henkilöt ovat nimitoimiston arkistokokoelmiin luovuttaneet. Tämä aines on kerätty itse paikalla kylissä, taloissa ja porokämpillä syntyperäisiä alueen asukkaita haastatellen. Saamenkielisten nimien kirjoitusasu noudattaa meillä käytettävää norjansaamen kirjakieltä. Muutaman harvinaisimman kirjainmerkin osalta tästä järjestelmästä on poikettu, jotta myös suomalainen kartanlukija voisi helpommin omaksua ainakin niiden paikkojen saamelaiset nimet, joilla ei suomalaista nimeä ole.

Retkeilijöille tutuimpien paikannimien joukossa on muutamia niin suurten ja tärkeiden paikkojen nimiä, että ne ovat esiintyneet Lapin-aiheisessa kirjallisuudessa jo varhain, samoin vanhimmissakin karttalaitoksissa. Eri-ikäisissä ja erikielisten henkilöiden muistiinmerkitsemissä teksteissä nimien kirjoitusasu luonnollisista syistä vaihtelee. Seuraavassa muutamia nimiä siinä kirjoitusasussa, jonka nykyisin katsotaan parhaiten vastaavan juuri Lapin paikannimien erityisvaatimuksia.

Halti (taivutetaan Haltilla, Haltille), ei siis Haltia, Haltiatunturi eikä Haltiotunturi, jollaisia epäperäisiä muotoja varhemmin oli käytössä. Lapiksi tunturin nimi on **Haldi** ja sen korkeimman huipun **Halditšohkka.**

Koutokeino (Norjan puolella; nimen saamenkielinen alkuperäisasu edellyttää toiseksi kirjaimeksi o:ta), ei ole syytä käyttää norjalaisten karttojen ja muiden lähteiden Kautokeino-asua.

Kaaresuvanto, saameksi **Karasavvon;** kovasti yleistymään päässyttä ruotsin ja suomen sekaista asua Karesuvanto ei pitäisi käyttää, kun tarkoitetaan Suomen puolen kylää. Muonionjoen takaisen Ruotsin puoleisen pitäjän ja kirkonkylän nimi on Karesuando.

Kaarasjoki, ei norjalaisittain Karasjoki.

Inari, norjansaamen Anar, inarinsaamen Aanaar on sekä järven että pitäjän nimi, ja normaalissa paikallisessa käytössä ei juuri sekaannuksia satu sen tähden, että samalla nimellä on kaksi tarkoitetta. Milloin todella on tarvetta erottaa pitäjän nimi järven nimestä, on järvestä syytä käyttää muotoa **Inarijärvi,** ei siis kirjallisuudessa ja kartoissa esiintynyttä "Inarinjärveä".

Teno on suositettavampi kuin Tenojoki ja **Lutto** parempi kuin Luttojoki samoista syistä: näiden jokivarsien asukkaat ja niillä vanhastaan kalastelleet ja helmiä pyytäneet ovat puhuneet juuri Tenosta ja Lutosta. Kirjallisessa käytössä voi joki-loppuisia pitempiä muotoja käyttää silloin, kun tekstiyhteydestä ei muuten käy ilmi, että on puhe joesta.

Purnumukka, Sodankylän pohjoisosassa sijaitsevan kylän nimi, on silloin tällöin näkynyt myös muodossa "Purnunmukka", joka satunnaisen kulkijan ja retkeilijän kannalta olisi ihan yhtä oikean näköinen nimi. Paikallista väkeä tuo ylimääräinen n-kirjain harmittaa, koska se saa nimen tuntumaan virheelliseltä, eri nimeltä kuin heidän tuntemansa ja käyttämänsä **Purnumukka.**

Nuortijoki, joka Savukoskella juoksee itärajan yli, on kirjoitettu vaihdellen yhdellä ja kahdella t:llä, ja horjuvuus on aiheuttanut epätietoisuutta ja päänvaivaa niille, jotka ovat joutuneet nimeä käyttämään kirjallisesti.

Pielpajärvi, turistien hyvin tuntema Inarin vanhan erämaakirkon tienoo, on viime aikoihin asti usein näkynyt myös kirjoitettuna "Pielppajärvi", joka ei vastaa paikallisperinnettä; toinen p joutaa siitä aiheettomana pois.

Karttojen lisäksi retkeilyväki joutuu paikannimistön kanssa tekemisiin alan järjestöjen ja yrittäjien julkaisuja, retkeilyoppaita ja reittiselosteita lukiessaan ja matkailuesitteisiin tutustuessaan. Niiden nimistön taso on paljon kirjavampaa kuin karttojen. Jos retkeilyväen käyttöön tarkoitetun julkaisun paikannimet on huolettomasti kopioitu aiemmista julkaisuista tai suoraan vanhoista kartoista, ne sisältävät erittäin todennäköisesti monenlaisia virheellisyyksiä ja puutteita. Suomenkielistenkin nimien kirjoituksessa on yhtä ja toista korjattavaa, oikeinkirjoitus ei vastaa yleisiä sääntöjä, nimiin sisältyviä sanoja on kirjakielistetty tarpeettoman paljon, niin ettei Peräpohjolan oma murteen väri näy eikä kuulu. Saamenkielisten nimien kirjoitusasu ei vastaa nykyisiä suosituksia, ja joukkoon tulee helposti erilaista epäperäistä sekalaisnimistöä.

On helppo arvata, kuinka nopeasti painetut nimet omaksutaan suosituksia retkeilyjulkaisusta, jota paljon käytetään sekä täällä etelässä että Pohjois-Suomessa liikuttaessa. Mitä laajempaan käyttöön tällaiset painotuotteet joutuvat sitä vaikeampi on tilannetta myöhemmin korjata. Ja Lapin nimien käyttäjäpiiri kasvaa koko ajan. Tämä ryhmä voi toisaalta, jos sille annetaan oikeat aseet, puolustaa erittäin tehokkaasti alkuperäisen lappalaisen huom! **lappalainen** tarkoittaa Lapissa asuvaa, sekä suomen että saamen heimoista, **lappalainen** ja **saamelainen** ovat samaa tarkoittavia sanoja, edellinen suomalais-, jälkimmäinen saamelaisperäinen sana kulttuurin tunnusomaista osaa, sen paikannimistöä.

Jokainen joka kirjoittaa Lapista nimiä sisältävää tekstiä toisten käyttöön, on avainasemassa. Tarkan ja nimistön ongelmat tiedostaneenkin kynänkäyttäjän on näihin asti ollut vaikea tavoittaa oikeita nimiasuja, koska kirjallisista lähteistä mikään ei ole ollut järjestelmällisesti tarkistettu ja suuri joukko pohjoisimman Suomen nimistä on ollut kokonaan vailla kirjallista asua, kun alueen kartoitus on ollut kesken. Nyt alkavat 1:20 000 -kaavaiset topografiset kartat olla valmiina jokseenkin koko Lapista ja niiden mukaiset pienennökset (1:50 000) valmistuvat nopeaan tahtiin niiltä alueilta, joilta ei ulkoilukarttaa toimiteta. Kirjoittajien ja toimittajien nimiongelmat ovat postumassa. Uusien karttojen nimistölle on tehty kaikki, mita on voitu, jotta se vastaisi alkuperäistä paikallista käyttöä ja myös yleisiä nimiasua ja nimien oikeinkirjoituta koskevia ohjeita. Täydellisyyteen ei silti suinkaan ole vielä päästy, siksi vaikeista ja moninaisista ongelmista on kyse. Uudet kartat ovat joka tapauksessa luotettavin helposti käytettävissä oleva Lapin paikannimistön lähde.

Saara Welin

Tunturikerhojen nykyisistä ja tulevista nimistä

Susilounaalla aikanaan saamiensa vihjeiden innoittamana on Tunturiladun johtokunta ottanut yhteyttä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nimitoimistoon, jonka asiantuntemuksen olemme nyt ystävällisesti saaneet avuksemme.

Jo käytössä olevien tunturikerhojen nimien kieliasu on tarkistettu, ja johdonmukaisuus vaatisi hiukan muokkaamaan niitä, mikäli kerhoissa ollaan siihen valmiita. Korjattu lista näyttää seuraavalta (moitteeton kirjoitusasu on alleviivattu):

Okta
Kuokte
Kolbma
Njellä — **Njeällje**
Vihtta
Kuhtta
Sietsa — **Tšiedša**
Kavtsi
Outsi — **Ovtsi**
Loge

Edelleen toivoimme uusia, aihepiireittäin koottuja sanaryhmiä tulevien kerhojen nimiksi, kun lukusanat kymmeneen asti on jo käytetty. Luettelot on laatinut saamen kielen asiantuntija, professori **Mikko Korhonen** jonka ystävällisellä luvalla julkaisemme sanaluettelot oheisena tunturilatulaisten ja -kerholaisten pohdittaviksi ja valittaviksi.

Sanojen kirjoitusasut ovat Suomessa käytettävän norjansaamen kirjakielen mukaisia. Sanoihin sisältyy normaalista suomenkielisestä kirjaimistosta poikkeavia merkkejä ainoastaan š, a, d ja g. Norjansaamen kirjakielen vakiintuessa ja yleistyessä nämä merkit eivät varmaankaan vaikuta ylivoimaisen oudoilta tunturilatulaisten käytössä. Näistäkin vielä a (suomen a:ta vähän takaisempi vokaali) voitaneen suomalaisessa käytössä korvat tavallisella a:lla, d samoin d:llä ja g tavallisella g:llä, jos niiden katsotaan jatkuvassa käytössä aiheuttavan painoteknisiä vaikeuksia. Saamenkielisissä sanoissa esiintyvä š pitäisi kuitenkin säilyttää muuttumattomana.

kuovdša 'karhu'
kumpe 'susi'
keätki 'ahma'
rievan 'kettu'
njalla 'naali'
puoidda 'kärppä'
tšeävrris 'saukko'
oarri 'orava'
neähti 'näätä'
eälga 'hirvi'
koddi 'peura'
koddesahpan 'sopuli'
luossa 'lohi'
tiddi 'pikkulohi'
tuovvi 'naaraslohi'
koadjim 'uroslohi'
tabmok 'tammukka'
kuvdša 'meritaimen'
kuovdšur 'järvitaimen'
soavvil 'harri'
harre 'harri'
ravdu 'rautu'
havga 'hauki'
vuosku 'ahven'
tšuovdša 'siika'
tievva 'mäki, kumpu'
luohkka 'rinne'
tseähkki 'äkkijyrkkä rinne'
parši 'jyrkkä kukkula'
tuoddar 'tunturi'
kaisa 'ikilumen peittämä tunturi'
varri 'vaara'
tšeärru 'kero'
tšielgi 'selänne'
puoldša 'harju'
meähttsi 'metsä'
vuovdi 'outa'
maras 'marasto'
skaidi 'kaira'
pohttu 'pensaikko'
kuolbba 'kangas'
jeäggi 'jänkä'
rohtu 'lehto'
jalggaš 'paljakka'
leäkša 'laakso'
muotki 'taival, kannas'
meärra 'meri'
javri 'järvi'
johka 'joki'
kuoihka 'koski'
koadnil 'koste'
keävngis 'köngäs'
njavvi 'niva'
laddu 'lampi'
luobbal 'lompolo'
luokta 'lahti'
lušmi 'luusua'
tšoalbmi 'salmi'
aja 'puro, kaltio'
kuossa 'kuusi'
peähtsi 'mänty'
soarvi 'honka'
soahki 'koivu'
suhpi 'haapa'
reätka 'kataja'
leäibi 'leppä'
lageš 'tunturikoivu'
skierri 'vaivaiskoivu'
siedga 'paju'
tuobma 'tuomi'
raida 'raita'
koahppil 'koppelo'
koaskim 'kotka'
falli 'haukka'
tšiektsa 'kalasääski'
tšuktša 'metso'
rievssak 'riekko'
kiron 'kiiruna'
skuolfi 'pöllö'
tšaihni 'tikka'
vuojaš 'sorsa'
njuktša 'joutsen'
poaimmas 'piekana'
poadsu 'poro'
vuojan 'ajokas'
nulpu 'sarveton poro'
mudsek 'mutsikka (musta p.)'
tšahpuk 'tumma poro'
jievja 'vaalea poro'
laiddas 'laitis (helposti taluttuva p.)'
rievttak 'ojus (taitava ajoporo)'
luostak 'luostakka (vaaleakylkinen poro)'
njaidi 'naiti (takaviistosarvinen p.)'
tšeärbmak 'uroskermikkä (urosporo 1. talvenaan)'
varik 'urakka(urosporo 2. vuodellaan)'
vuovirs 'vuorso (urosp. 3. v.)'
koddas 'kunteus (urosp. 4. v.)'
koaistas 'kosatus (urosp. 5. v.)'
mahkan 'maakana (urosp. 6. v.)'
sarvvis 'hirvas'
vuonjal 'vuonelo (naarasp. 2. v.)'
aldu 'vaadin (naarasp. 4—7 v.)'

NJELLÄN kuulumisia

Tapahtumarikkaan toimikauden jälkeen on aika sulatella ja muistella kokemuksia, joita on saatu niin Lapissa kuin täällä kotopuolessakin. Lähinnä tulevat kesän tapahtumat mieleen.

Valkovuokkojen aikaan olimme risusavotassa Valkosten huvilalla Ristiinassa. Valkovuokko on muuten harvinaisuus näillä seudun, joten oli ihastelemista metsän kauneudessa ja talon vieraanvaraisuudessa.

Ihastelua riitti Lounasahon Karin mökillä, kun hänen kättensä töitä katselimme. Eipä ole pojalla peukalo keskellä kämmentä. Makoisat löylyt Karin saunassa oli ja olisipa kiva tulla sinne toistenkin kutsutuksi.

Ulko Tammiossa Njelläläisillä sitten oli varsinainen menestys, kun voitimme kiertopalkinnon. Tosin meikäläisellä voittoon ei ollut osaa eikä arpaa, mutta ei sitä malta olla itseääkään voittajaksi julistamatta.

Tulkoon tässä sanottua pieksämäkeläisten kunniaksi, että heiltä kaikki hyvät ja hauskat ideat löytyvät. Niin tässäkin asiassa. Hyvissä ajoin Roivaisen Viljo teki kisajoukkueelle käsikirjoituksen, toimi ohjaajana ja kuvaajana, toisin sanoen, oli koko ajatuksen sielu. Kun Väiski sitten tunnetulla taidollaan toimi huoltajana, alkoi näyttää hyvältä. Joukkuekin löytyi, tosin Mirkkua piti vielä kilpailuaamunakin lahjoa viemällä kahvi univuoteelle, mutta se olikin tehokas tapa. Mirkku oli myyty ja nyt voitiin keskittyä tuomareitten voiteluun. Sitä varten oli tehty täytekakku ja kun voiton marssiakin harjoiteltiin yli-tuomarin edessä, olivat viimeisetkin epäilyt voitosta kadonneet. Näin jälkeenpäin voi sanoa, että huolellinen työ ja tehtävien jako toi ansiokkaan ja selvän voiton. Turhia on puheet tutusta tuomarista... Ainoa klikkaus tapahtui siinä, kun kiertopalkinnon kuljettamiseen tarvittava salkku unohtui kotiin. Sekin asia Eskon muovikassilla tuli pelastettua. Uudet ja paremmat suunnitelmat ensi kesää varten on itämässä, joten saattepa nähdä... Voittajajoukkueessa kilpailivat Esko, Allu, Mirkku ja Veikko.

Elokuussa toteutui kuuden vuoden jahkailun jälkeen retki Linnan saaren kansallispuistoon. Alunperin suunnittelimme sitä joka vuosi keväällä tapahtuvaksi, lintujen pesimisaikaan, mutta kevätkiireitten vuoksi se aina jäi tekemättä. Totesimme ettei elokuu ole paras aika luonnon kannalta ja siksi tekeekin mieli sinne palata keväällä uudestaan. Saareen on moottorivene kuljetus Rantasalmen kirkolta. Kannattaa käydä. Tiedä mitä te siellä näette. Me näimme ilmielävän Saimaan norpan veneemme vierellä ja sitä ei varmasti ihan joka päivä nähdä.

Näyt joita me itsekukin olemme yksin tai toisten kanssa kokeneet menneen vuoden aikana, eivät mahdu tämän jutun puitteisiin. Kuitenkin niitä on hyvä yhteisissä kokoontumisissa muistella ja elää retkikokemuksia uudelleen. Tulevat susiaiset ovat yksi tilaisuus siihen. Tapaamisiin

Eila

Kämppäkuulumisia

Susikyrö:

Susikyrön kämppään laitettiin viime vuoden lopulla lisälämmityslaitteeksi kamina. Kaminasta puuttuu vielä lämpöä, varastoivat kivet, jotka on tarkoitus laittaa keväällä paikoilleen. Kämpän lämmityslaitteena käytetty liesi osoittautui riittämättömäksi kovilla pakkasilla ja oli polttopuiden suurkuluttaja.

Polttopuiden kulutus Susikyrössä on ollut melkoinen vieraskirjan mukaiseen kävijämäärään verrattuna. Lieneekin ehkä niin, että kaikki Susikyrössä kävijät jostakin syystä eivät pane nimeään vieraskirjaan. Kämpän seinällä on selvät ohjeet Susikyrön käyttäjille ja ne on tarkoitettu noudatettaviksi.

Susi-Talas (Susipesä): Tämä Inarin itäisen kairan tukikohta alkaa olla lopullisessa kunnossaan, pieniä kalustotäydennyksiä vailla. Kevään aikana keittokatos saa lieden, pöydät ja penkit. Susi-Talaksen kävijät ovat toivoneet keittokatokseen avotakkaa, jossa saisi iltaisin tuijottaa elävää tulta, varsinkin silloin kun avotulen teko muualla on kielletty. Takan teko on paikallaan, mutta rakennusaineeksi sopivia laattakiviä ei löydy Susi-Talaksen tilalta eikä sen lähiympäristöstä. Kivet on kerättävä kauempaa vaarojen rinteiltä, josta kuljetusmatka on pitkä. Susi-Talaksen kävijät voisivat tulevana kesänä etsiä takan rakennusaineiksi sopivia kiviä, sekä kasata niitä määrättyihin paikkoihin seuraavan talven moottorikelkkakuljetusta varten. Takan muuraaminen olisi sitten kesän 1979 talkootöitä Susi-Talaksella.

Susi-Talaksen rakennusten tulisijat kuluttavat polttopuita, joita löytyy lähimaastosta. Lupakirjan perusteella saamme käyttää maapuuta. Nämä maapuut on katkottava n. 2 m:n pituisiksi ja nostettava ristikoille, jotta ne moottorikelkkamies sitten talvella löytäisi.

P.H.

Kavtsin...

Jatkoa 2. sivulta

muistelusta. Retkiä on tehty kivimuseoon, Espoon kotiseutumuseoon, Kansallismuseon Lapin osastolle, Siikajärvelle karpaloon, sekä keväinen linturetki. On lenkkeilty, hiihdetty ja luisteltukin.

Kavtsin jo tutuksi tullut tukikohta Inkoossa, Kärrikaltio, yritetään jatkuvasti ostaa ikiomaksi. "Toivossa-on-hyvä-elää" -byrokratia alkaisi kenties vihdoinkin näyttää suotuisaa lopputulosta. — Kärrikaltiossa harrastettiin syksyiltojen pimetessä ahkerasti Kavtsin etten sanoisi mieliurheilua, yösuunnistusta. Jopa pikkujoulujuhlakin kulminoitui rähmimiseen pimeässä risuisessa kuraisessa metsässä, ah ihanuutta.

Talven kenties tärkein, ainakin näkyvin saavutus meillä oli 25 ahkion tekeminen talkoilla. Luonnollisestikin plagioimme suoraan tamperelaisten mallin, jonka he edelläkävijöinä olivat kehittäneet yrittämisen ja erehtymisen kautta. Talkooiltoja oli kymmenkunta ja talkoohenki ja ahkeruus huippukiitettävää. Ahkiota päästiinkin suoraa päätä kokeilemaan, kun ensimmäiset tuliterät pelit lähtivät Kavtsin iskuryhmän mukaan Inarinjärvelle Suomen ladulle. Hyviksi osoittautuivat ahkiot, mutta erinomainen oli myöskin eräretki yli helmikuisen Inarinjärven. Kuusi rohkeata lähti Sevettijärveltä, ja kuusi myös tuli perille Ivaloon määräpäivän määräkelloaikaan. Tuli koetuksi kaamos revontulineen, railoineen, umpihankineen pyryineen kaikkineen. Ei kuitenkaan ollut kellään valittamista. Pohjoisen Suomen ladun, TUNTURILADUN, lisäksi toki hiihti kavtsilaisia sankoin joukoin Suomen latua kotiseudullaan.

Osallistuttu on toki muihinkin Tunturiladun yhteisiin rientoihin. Olimme talvipäivillä Tampereella, missä jalosti suostuimme häviämään hupiviestin jumboina. Tamperelaisten ohjelma oli kovasti kiva ja viihdyimme, kiitokset vieläkin.

Susilaumaa tässä kasvatetaan myös kaiken aikaa. Tyydytyksellä on pantava merkille että -77 lisääntyi susilauma taas 7 yksilöllä, ja yksi kavtsilainen korotettiin peräti ikäsusien rääthyyn. Tulevien susien varalle on jälleen syksyksi sekä suunnistuskurssi että ensiapukurssi tiedossa.

Jussi

PS.

Sitten kevättalven on toimittu vilkkaasti.

Kerhoilloissa on tutustuttu retkivarusteisiin ja -eväisiin, kuunneltu asiantuntevaa esitystä lapin metsien hoidosta, katseltu kuvia ja kuunneltu lintujen ääniä.

Lintuja on katseltu myös linturetkillä, sen lisäksi on käyty perinteellisellä Karkalin kasviretkellä, sienessä, ongella jne.

On osallistuttu Tunturiladun kuvailtaan ja Latukartanon talkoisiin. Ulko-Tammiossa ei viestihiihdon kiertopalkinto jäänyt kerhon kaappiin, samoin SL:n leiripäivillä Maisansalossa toteutettiin lähinnä vanhaa hyvää ohjetta osallistumisen tärkeydestä, ei voiton.

Tätä kirjoitettaessa on kerhomme kämpän kauppa Maatilahallituksen kanssa selviämässä. Se on varmaa, että KÄRRIKALTIO saadaan ostaa, hinnasta vielä riidellään, valituksemme makaa pöydällä.

Vuosikokouksessa tuli kerhotoimikuntaan melkoisesti uutta verta, Leena Kangas, rahainvartijamme jätti kerhotoimikunnan, luvaten tosin edelleen pitää tileistä huolta. Tilalle valittiin Liisa Lappi. Kärkkäisen Reiska jäi pitkän palveluksen jälkeen "eläkkeelle", Karttusen Kalle joutui myös jäämään pois. Tilalle valittiin Joonas Syrjänen ja Kalevi Leskisenoja. Toivotetaan onnea, verenvaihto on välillä varmaan tervetulluttakin ja uudet ideat virkistävät.

Jussi

KALAMATKALLA SARMIN JÄRVILLÄ JA LOMPOLOILLA

Kaksi veikkosta työntelee venettä kannaksien yli purosta ja järvestä toiseen. Eksyvät hieman suunnasta vihon viimeiseen pöheikköön. Työntävät ja vetävät — hiki lentää...

Sattuu siihen koiranleuka vaeltaja paikalle. Katselee hyvän tovin kaverusten äheltämistä, lausuu viimein: "Miksette käytä rinkkaa niinkuin muutkin???" ... useampikin minuutti painatuskelvotonta...

Jatkoa 6. sivulta

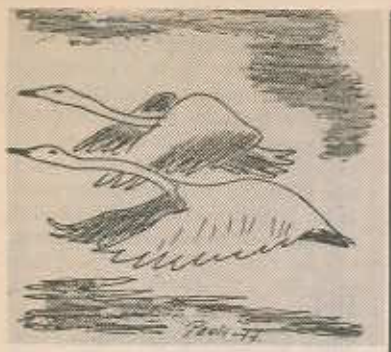
Räntäsateessa matkalla Nilijärville sain nähdä jotakin, mitä en täällä osannut edes pelätä. Puron varressa tuli vastaan 20-päinen turistitokka. Olihan siellä tuttujakin joukossa, joten en kampannut ketään, vaan käyttäydyin siivosti. Keulassa vaappui Yrjö persoonallisen kuormansa kanssa, ja viimeisenä tepasteli terhakkaana Maija ja hätisteli hitaimpia eteenpäin. Olivat menossa Kiilopäälle susivihkiäisiin ja puhuivat jostakin 30-vuotisjuhlavelluksesta. Vaellushan on aina juhlaa, erikseen mainitsemattakin. Otin vastaan ohimarssin näkymättömissä suurella kivellä istuen.

Nilijärven etiäiset valittelivat, että seutu on käynyt rauhattomaksi, kun Talasjärven lompoloille on noussut Tunturiladun maja. Kävin tarkistamassa ja toteamassa, että hätä oli hiukan liioiteltu. Kunnon vaeltajia näyttivät olevan, eikä joutokulkijoilla ole lukittuun majaan asiaa. Näytti Anterokin olevan juuri tarkastusmatkalla siellä.

Tarkoitukseni oli nousta Sarmitunturille paataroimaan, mutta eihän palovartija tietenkään siellä enää ruska-aikaan ollut, joten jututtamatta jäi. Eipä nousu kuitenkaan hukkaan mennyt. Yöpakkanen oli jäädyttänyt suon pinnan, kuurannut jokaisen heinän ja kutonut pienen pitsireunan jokaiseen vaivaisenvarvun punaiseen lehteen. Aurinko sai jokaisen jäähileen loistamaan timantin tavoin. Heinikossa kulkiessa silmiä häikäisi. Sää oli kirkas, ja maisemat hehkuivat ruskan väreissä. Sarmijärvelle ja Inarijärvelle johtava järviketju oli kuin sininen helminauha, ja päätinkin kulkea sitä reittiä Mustolaan saakka. Ennenkuin pääsin alas tunturista, pääsi raekuuro yllättämään, ja jouduin juoksemaan ison kannon alle suojaan. Siellä tapasin pupuemon, jonka kylkeen nojaten vietin lämpimän yön. Sain houkutelluksi hänet seuraavan päivän oppaaksi.

Aamulla varhain nousin oppaani selkään, ja niin lähdimme viilettämään pitkin järvien rantoja kiemurtelevaa polkua. Kirpeä pakkanen puri nenän päästä, ja naavahattukin putosi. Järvien pinta oli aivan tyyni, ja usva leijui rantakaislikoitten yllä. Aamuauringon säteet saivat usvaharsot kiitämään rannasta valoa kohti kunnes harsot haihtuivat olemattomiin. Hetken ihailimme punertavaa Sarmitunturia ja sen yhtä hienoa kuvajaista Talasjärvellä, ja kuuntelimme järviä yhdistävien purojen kohinaa, joka tyynessä säässä kantautui kilometrien päähän. Sitten taas jatkettiin pitkin keltaiseksi kir-

Jatkuu 8. sivulla

Muistatko

Muistatko ruskaretken, toissa vuotisen? ...Se oli myös revontuliretki "kuukkelileireineen" puron varrella. Sinne rakovalkean taakse humisi pimeä metsä, tunturin tuulen eksyttyä hetkeksi alamaihin. Sieltä Suomun varrelta lähdimme iltahämärissä Tuiskukurulle. Kuljimme maahisten kentän kautta... oli pimeä, vain pohjoinen taivas hehkui syvän punaisena. Oppaanamme meillä oli leiritähti, joka koko vaelluksen ajan ohjasi kulkuamme. Ja vielä... meille oli sytytetty kynttilä tunturituvan ikkunalle. Sen pieni liekki opasti meidät sinä yönä turvallisesti asentopaikallemme. Revontulet häilyivät ja tunnelmassa oli sitä selittämätöntä lumoa joka on koettava... sitä ei voi kuvata... sitä ei voi kertoa. Vain sen koettuaan tunnelman voi tavoittaa sydämessään.

Vaellus jatkui... ruskan värit hehkuivat Sokostille noustessamme... päämme tavoittelivat pilviä tunturin huipulla. Taivas oli korkealla, silmät ja ajatus tavoittelivat kotkan lentoa — avaruutta. Yö tummui erämaan ylle, kun laskeuduimme tunturista. Sokostin suohon emme uponneet... oli kuin joku olisi ohjannut askeleitamme kapealla polulla... suojellut meitä öisellä vaelluksellamme.

...Ampupään rinne oli pitkä, kevyt oli kuitenkin askel veltajilla. Sieltä tunturin huipulta ulottui katse kauas taivaanrantaan... oli aivan hiljaista, vain tuuli suhisi kevyesti korvissamme. Laskeuduimme tunturin juurelle, lepäsimme... jatkoimme kohti Tuiskukurua. Kiipesimme sen yli, ohitimme "Vintilän kievarin" ja pian paloivat yötulet Suomujoen varrella. Sellaisia päiviä ja öitä ei mahdu ihmiselämään montaa, eikä niitä voi koskaan unohtaa.

"Noviisin" oli kuljettava hetki yksin. Häntä odottivat tapahtumat joihin hän oli kauan valmistautunut, mutta läheltä seurasivat lämpimät ajatukset hänen kulkuaan. "Pitkä marssi" mahtui erääseen syksyiseen päivään... silloin kuljimme sateenkaaren alta. Saimme nähdä miltä kohdin tunturin rinteestä se kohosi kuulakkaaseen ilmaan... sinne oli haudattu aarre, sen tiesimme — kultaa... sitä se olisi ollut... Mutta emme tarvinneet sitä, me olimme saaneet niin paljon ja sen kaiken olimme jo kätkeneet sydämiimme.

"Sanaton joiku" kaikui Kiilopään rinteellä ja illan pimetessä siellä paloivat tulet, joiden loimussa lapin noita luki loitsujaan... sen nuotiopiirin äärellä täytettiin lupaukset jotka oli annettu kaukana etelässä.

...Aurinko nousi Sompion seidan takaa, sudet pitivät kokoustaan, puhelivat menneistä, loivat katseensa tulevaisuuteen... ja nyt oli laumassa mukana myös noviisi. Päivä, joka nyt oli kulumassa, se oli retkemme viimeinen.

— sellainen oli ruskaretki...toissa vuoden.

Pauli Hakulinen

Jatkoa 7. sivulta

jailtua polkua koivunlehtien rapistessa käpälien alla.

Sarmitunturin länsi-luoteispuolella on hankalaa maastoa. On soita ja kivikoita ja suuria rakkaisia suo-joki-uria. Tämä käyttämämme polku oli helppokulkuinen ja varustettu kävelysilloilla suurimpien purojen kohdalla. Polun varren maisemat olivat kuvaamattoman kauniita. Ne täytyy itse nähdä, tuntea ja haistaa. Käypä joskus kävelyllä!

Tämä kirjasimilla hyppiminen alkaa jo käydä voimille. Se on kuin suossa kulkemista maa pettää jalan alla joka askeleella, joten taidankin lopettaa tähän.

Nuotiolla taas tavataan!

etiäinen

Suomen Ladun päivätaipaleelta

SEVETTI-NUORGAM

Tunturiladun puheenjohtaja esitti laumalleen ankaran haasteen. Ehkäpä epäillen ja arvellen, josko uskallikkoja saisi jälleen liikkeelle. Kysymyksessä oli Suomen Latu ry:n 40-vuotistaipaleen kunniaksi hiihdettävä Suomen latu-hiihto Helsingistä Nuorgamiin. Osuustemme ko ladusta sijoittuisi tietenkin meille tuttuun ympäristöön — Lapin kairoille välille Ivalo — Sevettijärvi — Nuorgam. Lähtijöitä ilmoittautuikin puoleen väliin kolmattakymmentä, joista "lähtöviivalle" Sevettijärvellä asettui 21.

Sieltä hiihteli kuuden kavtsilaisen muodostama ryhmä kohti Ivaloa. Kavtsilaisten eräretkestä Sevettijärveltä Ivaloon olette saaneet lukea tarkemman selostuksen Latu ja polku -lehdestä 2/78. Me muut pyrimme 15 hengen joukolla Nuorgamiin. Ryhmämme enemmistö — 9 henkilöä — oli kolbmalaisia muiden tullessa Jyväksylästä, Kotkasta, Hyvinkäältä, Keravalta ja Helsingistä. Hiihto alkoi 5 päivänä helmikuuta klo 12 vietettyämme edellisen yön Kiilopään suojissa.

Alusta alkaen vallitsi joukossamme "hurtti huumori" niinkuin kokeneella ja osaavalla porukalla ainakin. Helppo oli liikkellelähtö ja mukavasti sujui suksi valmista kelkkauraa seuraten Opukasjärvelle. Aurinko paistoi puiden latvojen yläpuolelta ja elohopea oli juuri ja juuri 10 asteen alapuolella. Ihanteellinen retkisää siis. Opukasjärvelle saavuttuamme, hieman yli kolmen tunnin hiihdon jälkeen alkoi jo hämärtyä.

Aamun valjetessa alkoi pilvinen taivas heitellä lunta, joka ei kuitenkaan hiihtoa haitannut. Hiekosti eroittuvaa kelkanjälkeä seuraten tulimme ensin Iisakkijärvelle ja sitten yöpymispaikkaamme Rousajärvelle. Selkenevä ilma houkutteli kämpän suojista hiihtelemään latua seuraavaksi päiväksi Laavuvaaraan, osan joukosta jäädessä "kotimiehiksi" pienimään polttopuita ja lämmittämään majaa. Tämänkin kämpän suojissa — lievästi sanoen tarkeni, eikä tunnelmassakaan ollut valittamiselle sijaa.

*

Aamun yritys alkoi edellisenä päivänä tehtyä latua seuraten kohti Laavuvaaraa ja Tshaarajärveä. Laavuvaaran päiväkahvipaikalle saavuttaessa taukosi retken pahin lumipyry — lyhytaikainen, mutta sitäkin sakeampi. Huihkimtsohkkan selännettä ylitettäessä näyttí jo siltä, että sekaan ei enää mahtuisi. Villisti kiitäviä ja kieppuvia lumihiutaleita oli ilma sakeana. Mutta kuuro meni nopeasti ohi ja ennen Tshaarajärven kämppää, poroaitaa ylitettäessä paistoi aurinko jo kirkkaasti, mutta vain hivenen taivaanrannan yläpuolelta. Kämpälle tullessamme totesimme sen asutuksi ja lyhyen tilanteen arvioinnin jälkeen jatkoi ryhmä-Kolbma eteenpäin Tsaahraoaivin selännettä Tsuomasvaaran kämpälle. Meillä muilla ei ollut valittamista kahden nuorgamilaisen kalamiehen seurassa. Ilta inspiroi yhden jos toisenkin "huulen heittoon", Esa-poloisen joutuessa suorastaan leikkimielisen jyrän alle. Ja Marjattaakin oltiin jo viemässä — tosin vain puheissa — emännäksi Nuorgamiin.

*

Aamu vaaleni kuulakkaana ja punainen pallo ponnahti omenapuukoivikon ylle luomaan pitkiä varjojaan hangelle. Tsuomasvaara punersi edessämme ja kevyt tuulenhenki ajeli pakkashuurua koivunlatvojen tasalla. Ilo oli hiihtää ja nauttia talven eräretkestä. Jo ennen puoltapäivää pääsimme kolbmalaisten lämpimille Tsuomasvaaran kämpälle. Eturyhmämme oli käynyt tunturissa ja jatkoi uudelle yöpymispaikalle — Leibijoelle — meidän muiden lähtiessä ylös Tsuomasvaaralle ja Kolmmesoaiville. Iltatoimet sujuivat jo rutiinilla ja kaikki löysivät yöpuunsa — mitä nyt yksi makuupussi eksyi väärään paikkaan, eikä toista ollut löytyä ollenkaan. Jussi ei suureksi surukseen päässyt yläpetille, koska tässä kämpässä ei sellaista ollutkaan.

*

Seuraavan päivän hiihto-osuutta kohti Leibijokea sävyttivät tunturimittarin takavuosina tuhoamat koivikot, jotka pakkashuurre oli koristellut jääkukkasin. Tyynen sään ansiosta säilyneinä kimmelsivät pitkät jääkiteet nousevan auringon paisteessa loistaen sopivasta kulmasta katsoen spektrin väreissä. Maailma oli hiljainen. Yksinäinen riekko kiroili joskus ohikulkijalle tai ketun jättämä helminauha kuvioi puhtaan hangen pintaa. Leibijoen kämpällä vietetyn päivätauon jälkeen jatkoi joukko yhdessä viimeiselle yöpymispaikalle Pulmankijärven rannalle, Niemelän taloon. Vapaaehtoisia ei ilmaantunut telttamajoitukseen pakkasen kiristyessä —34 asteeseen.

*

Viimeinen vaelluspäivä koetteli meitä jälleen pienellä lumimyrskyllä jäisen viiman puhaltaessa suoraan sivulta. Onneksi reittimme vei puronotkelman suojassa, joten myrskyn voima ei päässyt vaikuttamaan. Päivällä myrsky taukosi ja koska aikaa oli runsaasti teimme sivulenkin Harremahtsohkkan huipulle, josta avautuikin upea näköala etelään Pulmankijärven suunnalle. Nuorgamiin saavuimme viimeisen rinteen vauhdikkaasti laskien melkein täsmälleen kuusi vuorokautta lähdöstämme eli 12.02 klo 12.30. Tulimme tielle n. 100 metriä paikasta, jossa se ylittää rajan. Otimme vielä viimeiset kuvat sekä panimme pakkaukset kuntoon ja pienen odottelun jälkeen alkoi matka Kiilopäälle ja sieltä seuraavana päivänä kohti etelää.

*

Summasummarum: Suomen ladun hiihto onnistui erinomaisesti, suunnitelmien mukaan. Sään suosiessa hiihto oli leppoisaa ja päivätaipaleet lyhyehköjä. Kuuden päivän aikana tuli n. 100 km matkahiihtoa. Pakkanenkaan ei kiusannut, se pysytteli keskimäärin 10—20 asteen välillä hiihdon aikana. Täällä etelässä oli ollut ko viikolla tuimemmat pakkaset. Aurinko paistoi joka päivä, vain pari lyhytaikaista pyryä toi vaikeuksien tuntua retken suorittajille. Voiteluongelmia ei ollut, ahkionvetäjät joutuivat joskus lisäämään pitovoidetta pohjiin. Kaikilla retkeläisillä oli rinkat ja lisäksi oli yhteisvarusteita varten kaksi pienahkiota, joita vedettiin vuorotellen. Keittiminä oli molemmilla ryhmillä Optimus bensiinipriimus sekä Trangiamyrskykeitin. Varamajoitteina oli yhteensä neljä pyramiidi-Iglua (kaksinkertaisia, à 4 henkeä). Pari pientä kirvestä ja sahaa sekä lumilapiot kuuluivat myös yhteisvarusteisiin.

Yhteishenki oli hyvä, tunturilatulaisethan olivat asialla. Ilo oli vaeltaa sellaisessa seurassa. Huuli lensi, joskus rajustikin ja kahvit keitettiin, vaikka ei aina tiedettykään kenenkä pussista. No — lopulta olivat kuitenkin kai kaikki omillaan. Kaksi asiaa jäi minulle epäselväksi. Nim. että mikä on "suhe" ja että missä välissä "kiertopalkintona" kulkenut kiehispussi joutui allekirjoittaneen rinkkaan!

YKÄ

Huom!

— Olemme saaneet taas pari nimetöntä jäsenmaksua:

31. 1. 78 maksettu postileimalla "Helsinki 81" vuoden 1977 jäsenmaksu (kellertävällä painettu tilikortti) 15,-

13. 12. 1977 maksettu Hyvinkään Säästöpankkiin Hämeenkatu 66 vuoden 1978 jäsenmaksu 15,-

Toivottavasti joku muistaa maksaneensa nämä ja ilmoittaa nimensä ja osoitteensa!

— **Arvo Rita,** Karhusuontie 23, 00720 HKI 72

Postisi tulee takaisin, ilmoita uusi osoitteesi!

— **Seppo Sinisalo** (ainaisjäsen), Paloisvuorentie 18 A 4, 74130 Iisalmi 3

Postisi tulee takaisin, ilmoita uusi osoitteesi!

— Muutamiin tiedusteluihin vastauksena ilmoitetaan, että Tunturiladulla ei ole varsinaista jäsenkorttia, vaan tilikortin kanta pankin leimalla varustettuna toimii kunkin vuoden jäsenkorttina.

— Sen sijaan Tunturiladulla on painettu ainaisjäsenkortti ja niitä ainaisjäseniä, jotka jostain syystä eivät ole tällaista saaneet, pyydetään ilmoittautumaan, jotta voimme korjata tämänkin puutteen.

— Sitten vielä tuollaisena yleisenä toivomuksena taas kertaalleen, että tilikortit täytettäisi mahdollisimman selvästi, mieluummin tekstaamalla, osoitteen postinumeroa unohtamatta.

SYDÄMELLINEN KIITOS

teille, ystävät, muistamisestanne.

Kaisa ja Tapani
"jiännösparj savosta"

Inarin laki

Lapin Kansa kirjoitti Inarin valtuuston kokousselostuksen ja siinä mainttiin valtuuston päätöksessä mm. "sekä esityksen tekeminen valtioneuvostolle laiksi turistien liikkumisvapauden rajoittamisesta vain määrätyille, viitoitetuille poluille"

Ehkäpä lehtemme seuraavassa numerossa voimme palata tarkemmin esitykseen.

Kuka tietää missä on Susikyrön kiikari? Ilmoittakaapa asiasta Suomen Ladun toimistoon puh. 90-170 101.

Eräretkenjohtajan vastuu

Ruotsin tämänkeväinen tunturionnettomuus on järkyttävänä pannut miettimään eräretken johtajan ja eräretkeilijän vastuuta. En ole saanut tapauksesta ja sen syistä kovinkaan tarkkoja tietoja, joten heijastelen enemmänkin omia kokemuksiani ja teen sen pohjalta johtopäätöksiä. Syyttely tässä tilanteessa olisi mautonta ja turhaa.

Eräretkestä vastaa aina yksi henkilö. Vastuu saattaa näennäisesti jakautua parin, kolmenkin hyvin yhteen pelaavan henkilön kesken, mutta kriisitilanteissa vastuu siirtyy kuitenkin kokeneimman hartioille. Leppoisissa olosuhteissa kuunnellaan mielipiteitä, tehdään yhteispäätöksiä, ja eräretken vetäjä saattaa parhaimmillaan olla joukon vähiten näkyvä jäsen. Ja vaikka vetäjän velvollisuus on taivaltaa joukon heikompien tukena, ja hänen oikeutenaan on antaa vahvimpien "vetää ja vastata" retkestä, johtajan tehtävä on seurata tilanteita, pitää joukko kasassa — ja tarvittaessa arvovallallaan määrätä turvalliset toimintatavat. Vaikeista kriiseistä selvitään aina vain retkenjohtajan henkilökohtaisen taitavuuden, kokemuksen ja harkintakyvyn avulla. Ja harkinta on kirkkainta ennen retkeä valmistauduttaessa etukäteen pahimpienkin mahdollisuuksien varalle.

Paniikilta vältytään parhaiten tunnustamalla jo ennakkoon eksymisen mahdollisuus, matkanteon tilapäisen keskeytymisen luonnollisuus, ja hätäsuojautumisen itsestäänselvyys. Vankkaa kokemusta vaatii osata ajoittaa päätökset niin aikaisiksi, että ehditään pelastautua ennenkuin olosuhteet tai väsymys tekevät sen mahdottomaksi. Vielä suurempia vetäjän tahdonvoimia vaaditaan, jos muiden mahdollisuuksien puuttuessa vetäjän on pidettävä joukkonsa liikkeellä yliväsymyksestä ja paleltumien aiheuttamasta turtumuksesta huolimatta. Periaatteena tulee olla, että pelastautuminen on aina suunniteltava tapahtuvaksi omin käytettävissä olevin keinoin.

Sattuneelle onnettomuudelle löydetään varmasti useitakin syitä ja niiden onnettomia yhteensattumia. Joukko oli johtajineen suhteellisen kokematonta, päivän taivallus aloitettiin luvattoman myöhään, matka edistyi hitaanlaisesti, ja niin kriisin puhjetessa pelastus oli vielä neljän kilometrin päässä. Joukon varusteiden olisi pitänyt riittää, mikäli pelastautumiseen olisi ryhdytty riittävän ajoissa ja se osattu suorittaa oikein paleltumisten estämiseksi sekä matkan että hätäsuojautumisen aikana. Taitoa ja tahtoa suojautua riittävän hyvin tai pakottautua kaikesta huolimatta jatkamaan matkaa puuttui. Ehkä hätäpakkaus antoi omalta osaltaan väärää turvallisuuden tunnetta tarjoamalla näennäisen ulkopuolisen avun mahdollisuuden. Joka tapauksessa toimimaton hätäradio ja tavoitteena olevan kämpän puhelimen epäkuntoisuus viivästyttivät ulkopuolisia pelastustoimia, joten tilanteesta selviytyminen jäi joukon omien toimenpiteiden varaan. Lopullista epäonnistumisen syytä on turha lähteä arvaamaan, se selvinnee aikanaan. On vain kysyttävä itseltään, olisiko minulla todella ollut retken vetäjänä riittävät taidot, käytännön kokemusta ja tahtoa pelastaa joukkoni vastaavasta tilanteesta, ja miten valmistaudun entistä paremmin kohtaamaan eräretkien ääritilanteetkin, toimimaan niissä tarkoituksenmukaisimmalla tavalla ja selviytymään käytettävissä olevin keinoin. Yllättäviin tilanteisiin saatan joutua sekä vetäessäni omaa joukkoani, että törmätessäni sattumalta vaikeuksissa olevaan ryhmään. Toivon tunturilatulaisten yksilöinä, eräretkiporukoina ja kerhoina entistä vakavammin paneutuvan tuntureiden hätätilanteisiin, ja myös harjoittelevan niistä selviytymistä. Tavoitteenamme on oltava, ettemme turhaan hakeudu kriisitilanteisiin, mutta tarvittaessa osaamme omin avuin niistä selviytyä.

Antero Tarvainen